

dubbel jubileum:

25 jaar Vlaamse Esperantobond (p. 4)

200ste nummer Hor🕯zontaal (p. 11)

Multlingveco en Eŭropo (p. 13)

Tweemaandelijks tijdschrift over alternatieve communicatie en Esperanto

HORIZONTAAL

34ste jaargang 2003/2 (200)
maart - april

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 33ste jaargang.

Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Redactie en administratie:

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
tel.: 03 234 34 00
fax: 03 233 54 33
E-post: horizontaal@fel.esperanto.be,
Webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Abonnementen: 20,00 EUR

Rekeningen:

t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55
of Fortis 001-2376527-06;
t.n.v. Libroservo Esperanto Nederland, Haarlem: postgiro rek.: 111 278

Redactie:

Lode Van de Velde, Dafydd ap Fergus, Eddy Raats.

Medewerkers:

Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, Jean Pierre VandenDaele, Emiel Van Damme, e.a.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Advertentietarieven: (alle prijzen zijn in euro)

	1-malig	3-malig*	6-malig*
formaat 1/1:	250	625	1000
formaat 1/2:	150	375	600
formaat 1/3:	110	275	440
formaat 1/4:	80	200	320
formaat 1/6:	55	140	220
formaat 1/12:	30	75	120

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie
van een door u drukklaar geleverd exemplaar.

Op deze tarieven geldt het bijkomend BTW-tarief van 21 %.

Kleurtoeslag bedraagt 125 euro per kleur en per inlassing.

REDACTIONEEL

Ziehier het 200-e nummer van Horizontaal; een dubbel jubileum want dit jaar viert de Vlaamse Esperantobond zijn 25-jarig bestaan. Ter gelegenheid van dit heuglijk feit vind je in dit nummer enkele kortingsbons voor boeken, uitgegeven bij de VEB. Dit om de vaste leden de bedanken voor hun vertrouwen en om de nieuwe leden te verwelkomen. Het feest zelf zal van 26 tot 28 september gevierd worden; meer informatie volgt!

Verder hebben we nog wat tips om geld te besparen – we moeten nu ook niet altijd om geld bedelen, nietwaar. (Hoewel we, net als elke v.z.w. weliswaar sterk afhangen van lidgelden, giften en subsidies...)

Aangezien de VEB met haar 25 jaar toch wel een mijlpaal heeft bereikt, besteden we in dit jubileumnummer wat meer aandacht aan de geschiedenis van de Esperantobeweging in Vlaanderen. Het is een relatief lang artikel, maar zeker de moeite waard om te lezen.

Uiteraard mag ook een terugblik op 200 Horizontalen (en Esperanto-panorama's) niet ontbreken; voor de verdere inhoud van dit nummer verwijs ik je graag naar de inhoudstabel, een 8-tal centimeter meer naar beneden...

Veel leesplezier!

Lode Van de Velde.

INHOUD

106 JAAR ESPERANTO IN ONS LAND

De pioniertijd

De geschiedenis van het Esperanto in ons land begint al in 1897. Charles Lemaire gaf in dat jaar een voordracht voor de *Cercle Polyglotte* en nadien verscheen een reeks van 8 artikelen in de krant *Le Petit Bleu*, nl. van december 1897 tot 2 januari 1898. Die werden in 1898 gebundeld in een brochure en als informatiemateriaal gebruikt. De actie van Lemaire vond veel weerklank en betekende het begin van de verspreiding van Esperanto in België. Na een verblijf in Kongo startte hij met het tijdschrift *Belga Sonorilo* in 1902. Het duurde tot 1905 eer verschillende plaatselijke verenigingen besloten tot het oprichten van de *Belga Esperantista Ligo*.

De Ido-crisis

1908 was een crisisjaar. Lemaire overtuigde een aantal vrienden om over te stappen naar Ido en het blad *Belga Sonorilo* werd een uitgave voor Idisten. De Esperantobeweging was blijkbaar al sterk genoeg om die tweespalt te overleven, want er werd meteen een nieuw tijdschrift opgericht, nl *Belga Esperantisto*, terwijl ook de beweging enigszins van naam veranderde: *Belga Ligo Esperantista*. Het bewijs van haar organisatorische sterkte leverde ze door in 1911 het Esperanto Wereldcongres in Antwerpen te organiseren. Dit evenement was zo belangrijk dat Gaumont speciaal uit Parijs kwam om een reportage te draaien over het congres. De oorspronkelijke film bestaat trouwens nog steeds en werd nog eens uit het archief van Gaumont gehaald ter gelegenheid van de opening van het nieuwe filmcentrum in Antwerpen in 1998.

Zamenhof in 1911 tijdens het 7e Wereldcongres te Antwerpen, vóór het Atheneum dat onlangs gedeeltelijk verwoest werd door een brand.

Boekhandel

Nog een belangrijk feit in de geschiedenis was de oprichting van het *Belga Esperanto-Instituto* in 1926, met als doel het uitgeven en de verkoop van boeken en Esperantomateriaal. Vanaf 1934 beschikte de beweging in Antwerpen al over een boekhandel met een uitstalraam en een vergaderzaal. Het Instituto speelde ook een belangrijke rol toen de Belgen in 1928 voor de tweede keer een Wereld-Esperantocongres in Antwerpen organiseerden. Bij die gelegenheid werd o.a. een Belga Antologio uitgegeven.

Structurele veranderingen

Maar het was niet allemaal rozengeur en maneschijn in de Belga Ligo. Vanaf het begin was de Esperantobeweging vnl. een zaak van Franstaligen, ook in Vlaanderen. In de maatschappij groeiden spanningen over het taalgebruik in Vlaanderen en dat speelde ook in de Esperantobeweging. Zo ontstond er in 1929 een *Flandra Esperanto Movado* met als blad *Flandra Esperantisto*.

Die spanningen ebden weg met de jaren en in 1960, het jaar van het derde Wereld- Esperantocongres in België, ditmaal te Brussel, smolten de

Belga en de Flandra bewegingen weer samen in de *Belga Esperanto-Federacio*. Hierin speelde Maurice Jaumotte een cruciale rol. Hij was 42 jaar voorzitter van de Belgische Esperantobeweging, 50 jaar voorzitter van de Esperantogroep in Antwerpen en had nog tal van functies in de Esperantobeweging en daarbuiten. Zijn plots overlijden in 1970 betekende symbolisch ook het einde van een episode uit de Esperantogeschiedenis in ons land.

Horizontaal en Test 5000

De zeventiger jaren bruisten van nieuwe initiatieven. Het begon met het verschijnen van het eerste nummer van *Esperanto Panorama*. Dit nieuwe tijdschrift, op initiatief en onder redactie van Paul Peeraerts, was volledig in het Nederlands gesteld, en diende vnl. als snelle en adequate informatiebron voor een ruimer publiek. Het begon als tweemaandelijks tijdschrift van 4 pagina's A5 en is de voorloper van ons huidige Horizontaal. In 1971 startte Peeraerts met de promotie voor een moderne cursus: *Esperanto Programita*, met o.a. Test 5000, waaraan inderdaad haast 5000 belangstellenden hebben deelgenomen.

De testpersonen namen de uitdaging aan om op enkele maanden een zelfstudiecursus Esperanto te verwerken en hun bevindingen mee te delen. De uitgave in boekvorm van *Esperanto Programita* is de neerslag van deze test. Een jaar later, na een bijzonder succesvol Congres in het Bouwcentrum te Antwerpen startten de eerste officiële Esperantocursussen in ons land. Ondanks heel wat problemen om de cursus in stand te houden hebben ze nu ook navolging gekregen in Tienen.

Het zetwerk, maar ook het vouwen, nieten, in omslagen steken, adresseren ... van het als maar dikker wordende Esperanto Panorama gebeurde in de woning van Paul Peeraerts. Peeraerts deed bovendien nog zetwerk op zijn toentertijd zeer moderne zetmachine voor het kantoor van de Wereldesperantobond in Rotterdam. In 1978 kon Grégoire Maertens bekomen dat enkele bedienden als BTK (Bijzonder Tijdelijk Kader) voor de Esperantobeweging zouden werken. Daarvoor was uiteraard een ruimte nodig en een gesalarieerd directeur. Zo ontstond het Centrum in de Arsenaalstraat in Antwerpen onder leiding van Paul Peeraerts. De overheid was toen vrij gul met het aanvaarden van nieuwe BTK-werknemers en de Wereldesperantobond in Rotterdam delegeerde meer en meer werk naar Antwerpen. Daarom werd een Grafisch Centrum uitgebouwd, met zetmachines, donkere kamer, een drukpers, adresseer-, snij-, niet-, frankeermachine enz. Op zijn hoogtepunt werkten er maar liefst 11 werknemers. Zetwerk gebeurde zelfs overdag en 's nachts!

Staatshervorming

Politiek evolueerde ons land intussen naar een federale structuur. De ministeries van Cultuur werden gesplitst en het Vlaamse ministerie erkende nog enkel Vlaamse verenigingen. Zodoende werden in 1977 de voorbereidingen getroffen voor de oprichting van een Vlaamse Esperantovereniging door een voorlopig bestuur onder voorzitterschap van Fernand Roose. Het jaar nadien werd Edward Symoens verkozen als de eerste voorzitter van *Flandra Esperanto-Ligo* (FEL). De Waalse vrienden richtten *Association pour l'Esperanto* op. Later werd ook *Esperantista Brusela Grupo* een aparte vzw. De *Belga Esperanto-Federacio*

bleef bestaan als koepel.

De nieuwe beleidsploeg van FEL had zich terdege voorbereid. Op 9 oktober 1977 vond in Kalmthout een colloquium plaats dat maanden vooraf werd voorbereid, met als titel *Verleden, Heden en Toekomst van de Esperantobeweging in Vlaanderen*. Hiervan verscheen een verslag van 40 p., opgesteld door Edward Symoens. Tijdens die bezinningsdag voor actievelingen in de beweging werd het verleden geanalyseerd en de nieuwe politiek voor de komende jaren uitgetekend.

Eigen Grafisch centrum

Het centrum in de Arsenaalstraat deed heel wat commercieel werk door bestellingen uit te voeren voor de Wereldbond, maar ook van organisaties uit naburige landen. Daarnaast werden veel initiatieven uitgewerkt of ondersteund voor de plaatselijke beweging: een opzoekingbibliotheek over linguïstiek, informatiepakketten, expositiemateriaal, Esperantodocumenten, affiches enz.

Het pand in de Arsenaalstraat werd gehuurd voor een symbolisch bedrag, omdat de eigenaar zocht naar een nieuwe bestemming voor het gebouw. Intussen was het Esperantofonds *Institucio Hodler* op zoek naar een veilige belegging voor zijn kapitaal. Grégoire Maertens kon zijn collega's in het bestuur overtuigen om dan maar best te investeren in een huis voor het centrum in Antwerpen. Er werd in stilte door enkele mensen gezocht naar een geschikt pand. Voorzitter Woessink drong zelfs aan op een prestigieuze ligging, zodat de investering veilig zou blijven voor de toekomst. Toen de Bruggeling Maertens tijdens het Esperantowereldcongres in Stockholm in 1980 tot voorzitter van de Wereldesperantobond was verkozen werd zijn prestige nog groter. Vanuit Stockholm telefoneerde hij de opdracht om een voorschot te betalen op het pand van de Frankrijklei 140 te Antwerpen. Tegelijk kon hij de deelnemers uitnodigen om persoonlijk het Esperantohuis te komen bewonderen tijdens het Wereldcongres in 1982 in Antwerpen.

Meteen na het verlijden van de aankoopakte op 6 december, een Sinterklaasgeschenk, begon een ploeg vrijwilligers als gekken te werken om het van de onderkomen burgerwoning een aantrekkelijk werk- en bewegingshuis te maken. Omdat de plaatselijke vereniging geen geschikte vergaderruimte vond in het centrum van de stad ging de voorrang naar de vergaderzaal op de eerste verdieping. Op 10 mei 1981 werd het nieuwe clublokaal plechtig geopend. Op 28 december van hetzelfde jaar was de verhuis van het centrum uit de Arsenaalstraat voltooid. Dat was in januari aanleiding tot een tweede viering met een pianorecital van Geert Dehoux in een prachtig pand in de Arthur Goemaerelei en een heus banket en een bal in het Esperantohuis. Het ruime huis bood ook mogelijkheden voor meer diensten. In het centrum kwam een boekenwinkel, die beslist de tweede grootste is na die in het centrum van de Wereld-Esperantobond. Peeraerts en Jacques hebben die zo kunnen uitbouwen door aanwezigheidspolitiek tijdens internationale ontmoetingen en later door het tijdig inschakelen van een webwinkel. Daarenboven werd het centrum een belangrijke uitgever van boeken (gemiddeld 4/5 per jaar) en van het prestigieuze nieuwsmagazine Monato. Naast originele werken werden ook vertalingen uit de Vlaamse en de Nederlandse literatuur op de markt gebracht, waardoor onze vereniging op een merkwaardige manier bijdroeg aan de bekendmaking van de Nederlands cultuur.

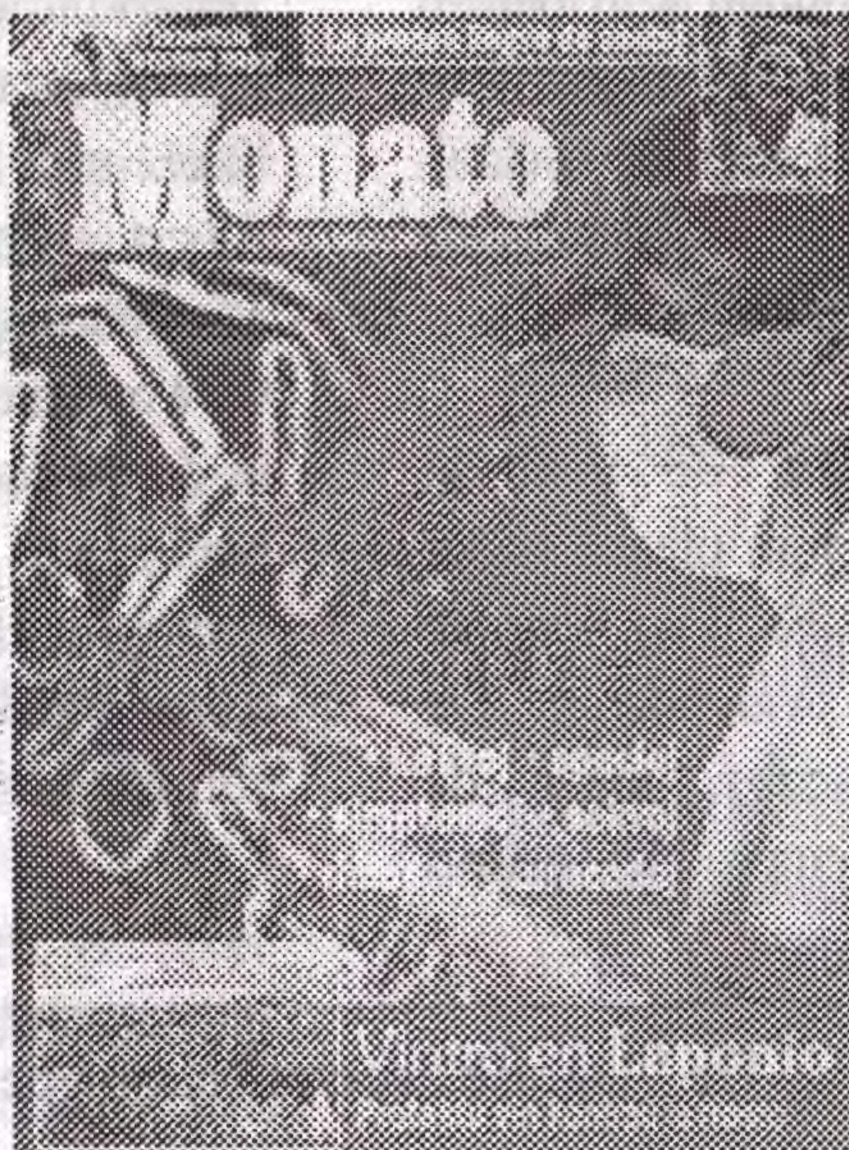
3e Wereldcongres in Antwerpen

In 1982 werd al wie maar enigszins kon opgetrommeld om mee te werken voor het welslagen van het 67ste Wereld-Esperantocongres in Antwerpen, in de zalen van de Dierentuin. Het werd een prachtig congres, waar trouwe congresgangers met

weemoed aan terugdenken. Het succes was onder andere te danken aan het groot aantal vrijwilligers en de grafische mogelijkheden in het Esperantocentrum. Toen dit congres ten einde liep waren de bestuursleden van de wereldbond vol verbazing over het feit dat er ruim 100 medewerkers waren uitgenodigd op de bedankavond. Dat aantal hadden ze nog nooit meegemaakt.

Moeilijke omstandigheden

Naar de negentiger jaren toe ging het niet meer zo briljant met het Esperantocentrum. De grafische sector begon snel te evolueren. Meer en meer verenigingen kochten hun eigen computer en konden zo hun zetwerk zelf verzorgen. Ook het drukwerk kende een revolutie. Enerzijds werd kopiëren een goedkope oplossing voor kleine oplagen. Anderzijds maakte de vooruitgang van de technologie enorme investeringen nodig voor gespecialiseerde werken en voor grote oplagen. Die evolutie kon het centrum niet volgen. Een derde bedreiging waren en zijn de lage-loon-landen. Het centrum verloor druppelsgewijs zijn inkomsten uit grafisch werk. En toch was en is het nodig om de infrastructuur in stand te houden, want als de eigen tijdschriften en boeken moeten uitbesteed worden dan wordt de financiële toestand nog hachelijker.

Ook voor de plaatselijke verenigingen begon een moeilijke periode door een algemene terugval van het sociaal leven in clubverband. Cursussen, voordrachten enz. trekken als maar minder publiek. Gelukkig zijn de mensen, die toetreden tot de beweging erg trouw, naar mijn mening trouwer dan in andere organisaties.

Flory Witdoeckt en Walter Van de Kieboom waren o.a. daarom gedreven om andere troeven van het Esperanto in het daglicht te plaatsen, zo onder meer de commerciële mogelijkheden. Van 2 tot 9 oktober 1991 organiseerden ze een initiatief dat nooit is geëvenaard in de Esperantogeschiedenis. Ze huurden niets minder dan het Kursaal van Oostende af om er, in samenwerking met de Jonge Economische Kamer en China Huayang Technology & Trade Corporation, een handelsbeurs te organiseren om de mogelijkheden van handel tussen China en Europa te belichten. Er waren maar liefst 100 deelnemende bedrijven. De initiatiefnemers moesten zorgen voor het logies van 150 Chinezen. En de meeste contacten gebeurden door middel van het Esperanto.

Vooruitgang

Paul Peeraerts gaf in de negentiger jaren het centrum een pioniersrol door gebruik te maken van internet voor de contacten met auteurs van Monato en met klanten. Als één van de eerste verenigingen in Vlaanderen beschikte FEL over een uitgebreide en voor die tijd prachtig-ogende website. Het belang hiervan is pas jaren later duidelijk geworden. Nu gebeuren de meeste bestellingen voor de boekendienst en heel wat inschrijvingen voor abonnementen en alle redactionele bijdragen digitaal. Het betekent een enorme tijdswinst en kostenbesparing.

Op 4 december 1998 bereikte ons een onverwachte verrassing: een brief van een notaris in Overijse meldde ons dat dhr Eric Dehondt de helft van zijn bezittingen bij testament had overgemaakt aan de Vlaamse Esperantobond. Dhr Dehondt was onbekend op het centrum in Antwerpen. Later bleek dat hij invalide was en had ingeschreven voor een

schriftelijke cursus van de afdeling Leuven. Hij had hierover éénmaal telefonisch contact had gehad met Marc Vanden Bempt. In mei 2000 werd een aanzienlijk bedrag overgemaakt aan FEL.

Subsidieperikelen

Politici wilden de hele subsidiëringpolitiek herzien. Vermits het voortbestaan van het centrum blijkbaar niet mogelijk was zonder subsidiëring begon een periode van grote onzekerheid. In 1995 werden nieuwe decreten goedgekeurd. Het bestuur dacht een kans te maken op erkenning als Dienst en zag daarin een stimulans om meer naar buiten te treden en zijn diensten aan te bieden aan andere organisaties in plaats van zelf cursussen en dergelijke te organiseren. Maar het jaar nadien werden de uitvoeringsbesluiten sterk aangepast en zo werd het onmogelijk om nog op een erkenning te hopen. Gelukkig zat FEL in hetzelfde schuitje als een hele reeks, zelfs veel grotere organisaties. Minister Martens besliste dat de subsidie behouden kon blijven gedurende vijf overgangsjaren. In afwachting van een nieuw kaderdecreet voor het sociaal-cultureel leven werd nog een projectsubsidie toegekend voor de jaren 2000 tot 2003.

In november '95 en februari '96 vond in Leuven nog eens een colloquium plaats onder de titel *Een gemeenschappelijke Weg naar de Toekomst van Esperanto in Vlaanderen.* De stimulator was Ghilain Jacobs, maar de organisator Marc Vanden Bempt. Het geheel was professioneel georganiseerd. Aan het einde van de tweede dag was het enthousiasme groot en velen geloofden in een nieuw elan. Ik had de taak aanvaard van de opvolging, en ik was hier blijkbaar niet tegen opgewassen. In plaats van te blijven stimuleren geraakte ik zelf ontmoedigd door beloftes, die niet werden uitgevoerd. En zo bleven de resultaten ver beneden de verwachtingen.

Marc Vanden Bempt startte in 2000 met een onderzoeksplan *Ava-Futura* om de financiële mogelijkheden van FEL te vergroten. Maar een doorbraak voor het probleem werd niet gevonden.

Europees congres in Oostende

Iemand, die echter niet de moed verliest en blijft doorzetten is huidig ondervoorzitter Flory Witdoeckt. In 2000 organiseerde zij het *Eŭrop-Unia Esperantokongreso* te Oostende. Het was een ongewoon congres met 3 thema's: "Ecologie", "Europese Unie" en "Interkulturo". Met 320 deelnemers uit 20 landen, waaronder haast alle landen van de Unie, met de hoge bescherming van Koning Albert en een erecomité met 10 ministers en 16 europarlementairen was het niet te verwonderen dat het heel wat weerklank vond in de media. Uiteraard is een uitgebreid team nodig om zoiets te laten lukken, maar alle belangrijke initiatieven om het congres een uitzonderlijke uitstraling te geven gingen uit van één persoon.

Esperanto-Vlaanderen heeft een hele resem congressen, ontmoetingen, Esperantodagen, colloquia enz. ingericht. Ik wil toch apart de Osiek-conferentie in Leuven (19/07-26/07/03) vermelden, omdat het hier vermoedelijk voor de eerste keer om een Esperantoconferentie gaat in nauwe samenwerking met de Universiteit van Leuven.

Communicatiecentrum in Brussel

Het bestuur van FEL dacht al een hele tijd aan een middel om meer publieke belangstelling te krijgen. Een persoon, die zich beroepshalve uitsluitend zou kunnen bezighouden met initiatieven naar media en publiek bleef enkele jaren enkel een droom. Gelukkig groeide het besef dat we nood hebben aan meer public relations ook bij de Wereldbond. Dank zij een vurig pleidooi van Grégoire Maertens kon FEL de steun van UEA en van de Europese Esperanto-Unie bekomen om een Communicatiecentrum te openen in Brussel. Dafydd ap Ferguss werd in dienst genomen vanaf mei 2002. Het effect van zijn activiteit is duidelijk merkbaar. We hebben sinds het jubileumjaar 1987 niet meer zoveel weerklank gehad in de pers, op radio en televisie. En blijkbaar groeit de belangstelling. Op de website vond ik eind januari een lijst van 149 krantenartikels (geen korte mededelingen) waarin de taalproblematiek en Esperanto besproken worden of aan bod komen uit een periode van iets meer dan een jaar. Eenendertig hiervan zijn in het Nederlands!

Het clubleven in de Esperantoclubs is zeker niet florissant, maar houdt merkwaardig genoeg stand. Weinig lezers zullen zich realiseren dat in Vlaanderen in een jaar bijna 1000 eigen effectieve educatieve activiteitsuren worden gepresteerd, terwijl nog eens 200 uren worden geleverd aan andere organisaties.

Nieuwe dekreten

Intussen blijft de toekomst van Esperanto in Vlaanderen zorgwekkend. Of subsidiëring als Beweging in het kader van het nieuwe kaderdecreet mogelijk is zal nog een hele tijd een vraagteken zijn. Moest het Esperantocentrum worden gesloten uit financiële noodzaak, dan is het heel twijfelachtig of de diensten waar we nu kunnen op rekenen zullen overgenomen worden door vrijwilligers. Als ook de diensten naar de plaatselijke verenigingen wegvallen, dan riskeren we in een negatieve spiraal te geraken.

Is de toestand dan hopeloos? Niet zo lang er mensen zijn, die overtuigd zijn dat een nieuwe start mogelijk is. Ik heb in het verenigingsleven al heel wat situaties meegemaakt, waar een organisatie versterkt uit een diepe crisis verrijst.

Ivo Durwael

Bronnen:

- Historio de la Esperanto-grupo La Verda Stelo 1907-1932 – M. Jaumotte
- La Verda Stelo 1907-1957 – H. Sielens
- Historio de la Esperanto-grupo La Verda Stelo 1957-1982 – Jules Verstraeten
- Esperanto-Panorama 1980/5 (65) p 3
- Horizontaal 1998/1 (169) 100 j. Esperantobeweging in ons land – W.M.A. De Smet; Esperanto en Gaumont – W.M.A. De Smet
- Horizontaal 2002/4 en 5 (196 en 197) Kroniek van het Esperantocentrum – A. Tilmont
- Verleden, Heden en Toekomst van de Esperantobeweging in Vlaanderen; verslag van het colloquium van op 9 oktober 1977.
- Een gemeenschappelijke weg naar de toekomst van Esperanto in Vlaanderen (Colloquia van 18/11/95 en 29/02/96)
- China Activity in Oostende – October 2-9 1991
- Http://lingvo.org/en/gazetoj

NAAR EEN NIEUWE TOEKOMST...

Als vervolg op de historiek van de Esperanto-beweging in België wil ik even mijn idee spuien over een mogelijke toekomst van FEL. Uiteraard heb ik geen sluitende oplossing in pacht: ik had het dan als gewezen voorzitter en secretaris al lang moeten bewijzen. Toch denk is dat het tijd is voor een brainstorming. Hetgeen volgt kan een aanzet en een prikkel hiertoe zijn.

In vorig nummer heb ik al aangehaald dat enthousiaste Esperantisten meestal doel en middel verwisselen. Wij hebben ons welslagen tot hiertoe afgemeten aan het aantal cursisten, aan het aantal leden, aan het aantal deelnemers aan clubavonden .... Na elk informatie-initiatief volgt de vraag of er deelnemers zijn aangeworven voor een cursus. Alsof Zamenhof Esperanto ontworpen heeft om een ledenclub te bevolken. Esperanto is toch ontworpen als een middel om een betere internationale communicatie te bewerkstelligen op een niveau van gelijkheid. En hebben onze initiatieven het doel Esperantisten te werven of de communicatie te verbeteren? Het is niet te verbazen dat buitenstaanders ons ervaren als een gesloten gemeenschap. Je hoort er pas bij als je Esperanto kent. En aan die gesloten gemeenschap besteden we onze tijd en energie. Intussen vergeten we pogingen te doen om de communicatie met de buitenwereld te verbeteren.

Ik geloof dat het hoog tijd is om ons af te vragen, zo mogelijk in overleg met de Wereld Esperantobond (UEA), of we meer diensten kunnen aanbieden aan de buitenwereld. We vormen een betrekkelijk kleine, maar een hechte vereniging met veel inzet. Dat is één van onze sterke punten. We hebben bovendien een netwerk van internationale contacten. Ervaren Esperantisten maken zeer veel gebruik van internet. Onze zwakte is het amateurisme. Er zijn weinig mensen die beroepshalve met Esperanto werken. Aan vrijwilligers kan je moeilijk strenge eisen stellen en ze zijn niet altijd betrouwbaar. En zelfs onze professionelen zijn niet gespecialiseerd. De mensen, die in het Esperantocentrum werken doen allerlei taken waar ze niet voor opgeleid zijn.

De technologische evolutie en de schaalvergroting gaan vandaag zo snel dat het mij niet zinnig lijkt om verder te zoeken naar nieuwe inkomsten via grafisch werk. Maar misschien hebben we nog wat te bieden als dienstencentrum. Iedere burger zoekt tegenwoordig contacten en diensten in het buitenland. De diensten voor de massa, zoals toerisme, handel, verkoop en verhuur ... zijn supergeorganiseerd en grootschalig. Iemand, die een heel specifieke wens heeft vangt echter bot in die grote ondernemingen, ofwel betaalt hij zich blauw. Daar zijn allicht nog terreinen waarop we wat kunnen aanbieden. Ik noem ter illustratie enkele voorbeelden: vertaalopdrachten naar talen in landen waar we nog geen handel mee voeren of waar geen toerisme is; het opzoeken van personen; hulp bij het uitwerken van uitstappen naar vrij onbekende landen; het opsporen van documentatie, informatie uit dergelijke gebieden; het begeleiden van personen; het tolken, bemiddeling en tolken bij rampen ... Uiteraard geldt hiervoor dat vrijwilligerswerk van Esperantisten goedkoop is maar niet altijd betrouwbaar. Wellicht kan men een systeem uitwerken om diensten aan te bieden tegen betaling, maar pas nadat de dienst geleverd is en bevredigt. Het uitwerken van bovenstaand idee is een werk van lange adem en misschien totaal ondoenbaar. Een brainstorming begint echter steeds met een opsomming van alle, zelfs gekke ideeën, in de hoop er iets bruikbaars uit te halen. Wie denkt er mee?

Ivo Durwael

TIJD VOOR EEN TERUGBLIK

Dit is het tweehonderste (200ste) nummer van Horizontaal. Eigenlijk moet ik schrijven van *Esperanto Panorama / Horizontaal*, want ergens in de negentiger jaar werd de idee gelanceerd om het tijdschrift (destijds in het leven geroepen door Paul Peeraerts bij de oprichting van de VEB) wat op te smukken. Er werd meteen ook geopteerd voor een nieuwe naam. Daarover werd wat gebrainstormd en al gauw raakte men het eens over de naam Horizon*taal*. Dat was geen breuk met het verleden: een Panorama geeft immers ook uitzicht op de horizon. Wel werd de horizon wat verbreed: niet alleen Esperanto zou in de toekomst het hoofdthema vormen, maar taal, taalproblematiek, communicatie en vandaaruit zou de link worden gelegd naar de oplossing die het Esperanto voor problemen voor internationale communicatie kan bieden.

Deze accentwijziging was een strategische keuze. Immers, we stelden vast dat velen met enige huiver op het woord Esperanto reageerden. Door het uit de naam van het tijdschrift te verwijderen, hoopten we een breder publiek te kunnen bereiken. Uiteindelijk is dat niet het gelukt. Ondanks alle - misschien te zwakke - inspanningen, waarbij ik verder blijf stilstaan, is Horizontaal te zeer een ledenblad gebleven, in plaats dat het is kunnen uitgroeien naar een tijdschrift met een breder perspectief en een breder leespubliek.

Misschien was trouwens de strategie om het woord Esperanto van de cover te weren, een foute strategie. Enkele jaren later is de redactie gedeeltelijk op dat standpunt teruggekomen, en heeft ze het blad de ondertitel gegeven: Horizontaal, tijdschrift voor Esperanto en alternatieve communicatie. Toch is inhoudelijk het tijdschrift altijd trouwgebleven aan zijn oorspronkelijke doel: de buitenwereld informeren over wat er zoal fout kan lopen in communicatie, welke oplossingen ervoor kunnen worden gevonden, welke oplossingen het Esperanto aanbiedt. Bij dat laatste werd er vooral naar gestreefd concreet aan te tonen hoe die oplossingen functioneren, welke resultaten ze afwerpen. In de loop van de meer dan dertig jaar zijn er daarvan ook heel wat voorbeelden de revue gepasseerd.

Moet ik opsommen waarover er zoal geschreven werd? Het zou ondoenbaar zijn, en het is trouwens ook wat onzinnig. Wie het echt wil weten kan zich naar het informatiecentrum van de Vlaamse Esperantobond begeven. Alle nummers zijn daar, netjes ingebonden, in de bibliotheek beschikbaar. Enkele van de recentste - zeg de laatste tien jaar - zijn ook op het internet te raadplegen. Ik speel al een tijdje met de idee om eens in al die jaargangen te gaan grasduinen en dan een bloemlezing te maken van de meest interessante artikelen om ze in boekvorm uit te geven. Twijfel aan de economische haalbaarheid van zo'n project, heeft mij er tot nog toe echter van weerhouden om dit plan ook effectief uit te voeren. Economische haalbaarheid is inderdaad een van de grootste hinderpalen waarmee het Esperanto en de hele Esperantowereld te kampen heeft.

Wel wil ik een idee geven van de thema's die in de loop der jaren ter sprake zijn gekomen. Het zijn er vele. Vele stonden op het moment dat ze behandeld werden in het brandpunt van de belangstelling. Die belangstelling is telkens weggeëbd, al werden de problemen als kernproblemen met eeuwigheidswaarde afgeschilderd. Het Esperanto - dat dode experiment - heeft ze tot nog toe allemaal overleefd, en geen van allemaal hebben zij de oplossing kunnen bieden die zij beloofden. Het taalgebruik in Europa, de vertaalcomputer als enig zaligmakende oplossing voor het taalprobleem, het Engels als universele wereldtaal...

De naamsverandering bracht ook nog andere veranderingen. Zo werd de lay-out gewijzigd;

het blad werd naar een ... A4-formaat opgewaardeerd, de cover werd herdacht en binnenin werden rubrieken geïntroduceerd: een algemene rubriek, een boekenrubriek, een rubriek over Esperantocultuur, een toeristische rubriek, een cursusrubriek, enz. Intussen blijft daarvan wellicht alleen nog de taalrubriek over. Die is trouwens geëvolueerd van een soort taaltuintje - het oorspronkelijke opzet - naar een heus cursusniveau. Op zich is dat het enige resultaat van een poging om het Nederlandse tijdschrift FEN-X en Horizontaal tot één tijdschrift samen te smelten. Vlaamse regelgeving in verband met subsidies hebben uiteindelijk deze grensoverschrijdende culturele samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen verijdeld... Kan er een betere manier zijn om de problemen van het Esperanto te illustreren?

Met de invoering van de rubrieken werd ook geprobeerd vaste medewerkers aan te trekken. Velen hebben er hun best voor gedaan. Met het risico enkele personen voor het hoofd te stoten (omdat ik hen vergeet) wil ik er toch enkele met name noemen: Christian Declerq, Petro De Smedt, Wim De Smet, Roland Rotsaert, Emiel Van Damme, Ivo Durwael, Jean-Pierre VandenDaele ... Bij deze wil ik hen allen nogmaals danken voor hun medewerking. Die liep niet altijd van een leien dakje, en een mea culpa van een soms misschien te rigoureuze hoofdredacteur of te slordige typist is hier zeker op zijn plaats. Allen hebben zij in de mate van hun mogelijkheden geprobeerd aan het blad meer standing en meer kwaliteit te geven. Dat is niet altijd gelukt... Uiteindelijk heeft het blad al te vaak moeten roeien met veel te korte riemen voor het doel dat het nastreefde en nog steeds nastreeft.

Twee jaar geleden heb ik, onder druk van de omstandigheden, het tijdschrift als hoofdredacteur en eindverantwoordelijke vaarwel gezegd. Dat is plots gebeurd, zonder dat daar veel overleg of voorbereiding aan vooraf is gegaan. Dat het blad mijn vertrek heeft overleefd is grotendeels te danken aan Lode Van de Velde, die mijn taak heeft overgenomen. Af en toe heb ik nog een bijdrage geleverd, maar minder dan verwacht wellicht. Ik kon dan ook niet weigeren deze bijdrage te leveren om het tweehonderste nummer de nodige glans te geven. Tenslotte is Horizontaal lange tijd mijn derde Esperantokind geweest. Van dat kind heb ik mijn hand niet losgetrokken, maar ik heb het niet meer heel de tijd vast... Dat hoort zo ook... Zij moeten op eigen kracht verder, en met andere helpende handen. Jullie handen... Vaak is jullie steun en hulp gevraagd, lezers... En dat zal blijven duren... want zolang het Esperanto leeft, zal het de steun van vele handen nodig hebben.

In zijn meesterwerk The Four Quartets beschrijft de Engelse dichter T.S. Eliot het menselijk ras als zeereizigers en spreekt hij het toe met deze woorden: "Not fare well, but fare forward, voyagers." (Niet vaar wel, maar vooruit, reizigers.) Met die zelfde woorden wil ik Horizontaal in zijn reis naar de toekomst begeleiden.

gvd

Ziehier een gedeelte van het allereerste num-

esperanto-PANORAMO

uitgegeven door - eldonita de: Belga Esperanto-Federacio

redaktie - redakcio: Esperanto, dienst ??, Drakenhoflaan 87, 2100 Deurne

Een hartelijke groet aan onze lezers

Van bij het ontstaan van „Belga Sonorilo" (later „Belga Esperantisto") werd de noodzaak gevoeld om bepaalde lezers en ook eenvoudig geïnteresseerden in hun eigen taal wat nieuws te brengen over onze beweging.

Wij, Esperantisten, behelpen ons onderdaad met Esperanto. Doch, voor onze propaganda hebben we de nationale talen nodig.

Zo kwam het dat, toen „Sonorilo" nieuwe formule, een uitgave van de Belgische Esperanto-Bond, tot stand kwam, en het wegens de hoge drukkosten onmogelijk bleek om een drietalige revue te blijven uitgeven, verschillende groepen, zowel in het noorden als in het zuiden van ons land, besloten tot het uitgeven van een eentalig blad in nationale taal en dat kon dienen voor de propaganda.

Multlingveco en Eŭropo

Strategio por Esperanto

D-ro Renato Corsetti, prezidanto de UEA, vizitis Bruselon fine de januaro, invitita de Eŭropa Komisiono. Kio ekzakte okazis tie ni demandas d-ron Corsetti mem. (Intervjuis Dafydd ap Fergus.)

Dafydd: Ĉu vi povas rakonti pri la sekvoj de via vizito al Bruselo?

Renato Corsetti: Fakte mi estis vokata kiel itala lingvisto, ne kiel esperantisto aŭ prezidanto de UEA, sed oni sciis pri mia esperantisteco kaj eble oni vokis ĝuste min aldone al aliaj tri italaj lingvistoj krom pro mia defendado de la itala lingvo ankaŭ por eventuale diplomatie ekrilati kun reprezentanto de esperantistoj.

D: Bonvolu iomete rakonti pri la ĉeestantaro kaj la temoj tuŝitaj.

RC: Ĉeestis kvardeko da homoj. El ili trideko estis konataj eŭropaj lingvistoj (eble vi konas la nomojn de David Crystal kaj de Robert Phillipson) kaj reprezentantoj de naciaj lingvo-instancoj (British Council, Alliance Francaise, ktp.).

La temo estis pri la ligo inter lingvo kaj kulturo: ĉu ĝi ekzistas kaj ĝis kiu grado? Fakte oni volis sondi opiniojn pri tio kaj kompreni kiel la publiko reagus al reduktado de la lingvoj uzataj de la eŭropaj instancoj, ankaŭ antaŭvide de la plilarĝiĝo de la Unio.

D: Kaj kiaj estis la reagoj precize?

RC: La reago plimulte estis: jes ekzistas ligo inter lingvo kaj kulturo kaj bonvolu forgesi pri reduktado de lingvoj. Eŭropo estos multlingva aŭ ĝi entute ne ekzistos. La problemo ne estas redukti la lingvonombron sed pliigi ilin (inkluzive, ekzemple, de la kataluna kaj de la kimra, kiuj nun ne estas konsiderataj).

D: Certe sinteno subteninda de UEA. Sed, d-ro Corsetti, kiel rolis Esperanto en tio ĉi?

RC: La temo pri Esperanto ne leviĝis en la pleno. Tie ĉiuj energioj estis kontraŭ la uzo de interlingvo ("lingua franca" = la angla), kaj do ne povis aperi Esperanto. Sed la temo tamen leviĝis en pluraj diskutantaj subgrupoj, kaj kun mia ĝojo mi povis persone konstati, ke la granda laboro farita ĉe lingvistoj efikas. Esperanto havas multe pli da amikoj en tiu medio ol ni supozas (Phillipson, Ammon, Voigt, Durand estas kelkaj nomoj, sed estis ankaŭ aliaj). Iuj, ekzemple Voigt, provis konvinki min ke esperantistoj okupiĝas pri lingvaj homaj rajtoj, ktp.

D: Kiel vi do konkludas tiun ĉi kunvenon?

RC: Do, entute la kunveno estis pozitiva por nia afero, ĉar kelkaj amikoj de Esperanto firmiĝis kaj vidis ke ankaŭ aliaj subtenas ĝin. Aliflanke mi ankaŭ relernis lecionon: la movado por Esperanto estas io tre komplika. Por alveni eĉ al malfinaj ek-venketoj, kia povus esti la serioza konsidero de Esperanto fare de EU-instancoj oni bezonas samtempe plurajn elementojn. "Samtempe" estas ĉi-tie la ŝlosila vorto.

D: Mi ŝatus demandi vin pri kelkaj apartaj punktoj. Kiel rolas la ordinana membro aŭ esperantisto en tiu ĉi preskaŭ politika agado?

RC: Ni devas informi pri Esperanto kaj disvastigi ĝin. Sen esperantistoj ne estas Esperanto. Banala vero, kiu tamen devas esti ripetata. Neniu serioze konsideros nin, se ni restas tre malgranda grupo. Imagu, ke vi estas eŭropa parlamentano kaj venas delegitaro de la "Laste Reformita Budhismo" kaj donacas al vi tre belan teologian studon, kiu pruvas, ke la Laste Reformita Budhismo estas la plej perfekta religio en la mondo kaj petas, ke oni akceptu ĝin en Eŭropo. Vi verŝajne ĝentile ridetus kaj farus paroladeton de la speco: "Via okupiĝo pri la radikoj de la homa spirito estas io tute kongrua kun la idealoj pri paco kaj evoluo, ktp., ktp. sed nun bonvolu pardonpeti, ĉar mi devas foriri al vera kunveno".

D: Do, ni informu la homojn por ke ili fariĝu esperantistoj, sed kiel konkrete aspektu 'politika' agado?

RC: Ni devas kontakti politikistojn (sed vidu ĉi-supre) kaj ni ne devas konvinki nur la prezidanton de la Komisiono, al kiu multaj esperantistoj skribas. Ni devas konvinki ankaŭ parlamentanojn je ĉiuj niveloj en ĉiuj landoj. Bedaŭrinde ofte la provo konvinkadi ilin, ne kuniras kun la punkto "Fortigo de la movado, plimultigo de la esperantistoj".

D: Kian rolon en tio havas la scienca agado?

RC: Pravas tiuj, kiuj opinias, ke oni devas kontakti ankaŭ sciencistojn kaj lingvistojn. Ili estas la fakuloj, kiujn oni vokos, kiel en ĉi tiu okazo. Mi volos, ke sur mia tombo estu la skribo "Sukcese provis paroli la simplan Fundamentan Esperanton kaj malsukcese atendis la tutan vivon la organiziĝon aŭ la organizigon de esperantistaj lingvistoj en ĉiuj landoj". Mi bedaŭras, sed ofte la homoj kiuj zorgas pri la unuaj du punktoj (la tiel nomataj: simplaj esperantistoj) ne interesiĝas, aŭ ne povas okupiĝi pri la tria punkto. Same respondecaj tamen estas la "malsimplaj esperantistoj", kiuj ofte ne volas havi ion komunan kun la normala movado.

D: Politika kaj scienca agado do same gravas. Sed kio pri la publika apero de Esperanto?

RC: Kompreneble oni devas konkrete apliki Esperanton. Se la internacia komerco de uzitaj lav-maŝinoj (intence neekzistanta ekzemplo) okazus en Esperanto, tio estus multe pli granda puŝo por Esperanto, ankaŭ en tiaj lokoj kiel la eŭropa Komisiono, ol la fakto, kiun mi daŭre citas, ke ekzistas la traduko de Kalevala en Esperanto ("Kalevala estas speco de finnlanda Mastro de la Ringoj, ĉu ne?" - estas ofte la reago post miaj klarigoj). Konklude ĉiuj supraj pravoj estas nur partaj kaj validas nur en kunligo inter si.

D: Vi mencias la kunligon. Kiel ĝi konkrete aspektu?

RC: Esperanto havas multajn amikojn, sed ĝi ankoraŭ bezonas nian laboradon sur ĉiuj kampoj. Neniel gravas la speco de la rimedoj. Oni ja uzu la plej modernajn komputilojn kaj la retajn eblecojn, sed gravas ke oni uzu ilin por ĉiuj elementoj supre viditaj: informado al simplaj homoj, informado al politikistoj, informado al lingvistoj, instruado de Esperanto kaj aplikado de ĝi. En la praktiko ĉiu faru tion, kion li kapablas fari. Ĉiu faru tion unue en sia vilaĝo, poste en sia lando kaj nur poste skribu al Bruselo. Sed la organizaĵoj zorgu, por ke daŭre estu ekvilibro inter la pluraj elementoj. Sen tio samtempe en ĉiuj eŭropaj landoj ni neniam konkeros la fortikaĵon EU-instancoj.

In deze aflevering wordt het thema "gezondheid" afgerond (eenieders zorg toch!) en brengt een grammatisch doordenkertje wat afwisseling. Door het sistematisch opdelen van het materiaal in drie kolommen is een poging gemaakt om de uiteraard passieve lectuur om te vormen in een actieve taaloefening, althans voor wie de tekst met meer profijt wenst door te nemen.

MALSANO KAJ KURACADO

1) Preĝo de la kuracisto

(laatste drie strofen uit **Geraldo Mattos: Preĝo de la kuracisto**, in 'Esperanta antologio', W. Auld, redaktisto, 1984, p. 475).

PREĜO DE LA KURACISTO
(...)
Dum mia tuta vivo, milfoje post recepto,
La samajn rekompencojn mi havas por la task':
Al mia vango ĵetas la homoj sen escepto
Rideton post sukceso, insulton post fiask'. . . .

Ho Dio de la vivo, konsentu energion
Al mano kaj al koro de ĉiu kuracist'
Ke ĉiu kontraŭstaru la mortan asfiksion,
Eĉ se li tial perdas la lumon de ekzist' !

Ho Dio de la morto, provizu lin per forto
En la humanokoro vivanta inter ĝem',
Ke li laboru ĉiam, sentime ĉe la morto
De fremdaj, de amikoj, de filo, de si mem!

vers 1. preĝo *gebed*
2. recepto *recept*, recepti *voorschrijven*; voorschrift *preskribo*
3. rekompenco *belonen*
4. escepto *uitzondering*
5. rideto *glimlach*, insulto *belediging*
6. konsenti *toestemmen, maar ook 'toekennen, gunnen'*
7. kontraŭstari *tegenstand bieden*; asfiksio *verstikking*
10. provizu lin per *voorziet hem van*
11. human(ec)okoro *letterlijk: hart van humaniteit*
ĝemo *snik*

De "Antologio" leert ons het volgende (p. 855): Mattos, Geraldo (1931-). Brazilano; lektoro. Esperantisto de 1948. Kunlaboranto de "Fonto". En la portugala lingvo verkis pli ol tridek librojn pri la instruado de la portugala lingvo kaj pri lingvistiko. Esperantaj verkoj: La tento de la junulo (poemo, 1953); Ivan la sesa (kvinakta teatraĵo, 1953); La nigra Spartako (rakonto, 19S5); Miniaturoj (japaneskaj poemoj, 1959); Arĉoj (sonetaro, 1967); Ritmoj de vivo (poemaro, 1968). In het jaar 2000 verscheen nog van hem bij Fonto "En la komenco estas la Vorto", waarin hij aantoont dat de bouw van zinnen en de bouw van woorden eigenlijk volgens dezelfde principes gebeuren.

2) Malsanoj

(Amuza ekzerco por lernemuloj: Leginte jenajn frazojn, provu rediri ilin kaŝante unue la dekstran kolumnon, poste la mezan kaj fine la maldekstran!)

Nebula vetero	estas malsaniga por	la brusto
Vivante en humida klimato	oni ricevas	artriton
Artrito estas inflama	afekcio de la	artikoj *(gewrichten)*
Pro manĝado de nematuraj	fruktoj oni ricevas	ventrodoloron
Malsano, kiu komunikiĝas	al aliaj personoj, estas	kontaĝa *besmettelijk*
Malsano, kiun homoj transdonas	al siaj idoj, estas	hereda *erfelijk*
Ne kisu la malsanulon!	Li povus .../... vin!	kontaĝi/infekti *besmetten, aansteken*
Oni povas infekti iun ... kataro	... sia tuso *(hoest)*.	je; per
Infektita vundo	produktas	puson *(etter)*
Tiaokaze ĝi devas	esti	des-, malinfektata
Infekta malsano	povas transigi	ĝermojn *(kiemen)* de malsano
Ne nur malsano povas esti	infekta, ankaŭ ekzemple ... (hu--, ner--, st--, ri--, sin--, ti--)	(mal)gaja humoro, nervozeco, streso, (neretenebla *[niet te weerhouden]*) rido, sinteno *(houding)*, timo,...
Tumoro povas esti	... aŭ	benigna *goedaardig*; maligna *kwaadaardig*
Malsanon, kiu estas longdaŭra,	oni nomas	kronika
Malsano kiel bronkito povas	esti kronika aŭ	akuta
Kiam apendicito aperas subite,	oni suferas	krizon/trafon de apendicito

Kion signifas la sufikso -it-	en medicinaj terminoj?	inflamon, inflaman malsanon de la nomita organo
Al kiuj organoj rilatas la vortoj	apendicito, nefrito, oftalmito, encefalito, dermito, otito?	apendico, reno *(nier)* okulo, cerbo, haŭto, orelo
Ne restu en tiu glacia pluvo,	vi ... !	malvarmumos/ ekhavos/ ricevos malvarmumon (kataron) infektiĝos je kataro
Nervozaj homoj	prenas .../... .	trankviligaĵon/ sedativon

La tensio

La rezisto de la arterioj	al la sanga premo =	la arteria tensio
Homo, kies sangopremo	estas tro forta =	hipertensiulo
Homo, kies sangopremo	estas malforta =	hipotensiulo
Aparato por mezuri	la tension estas =	tensiometro

3) La kuracado

Malsanulo kuracata	de kuracisto estas ties	paciento
Fakulo pri	medicino estas	medicinisto
Demandi kuraciston	por ekscii lian opinion estas... .	konsulti lin *raadplegen*
La kuracisto kontrolas,	kiujn simptomojn la paciento	prezentas
lu paciento plendas, ke li	ofte perdas dum kelkaj minutoj konscion	li ofte svenas
Ĉe alia la stomako	elĵetas sian enhavon konvulsie, la paciento	vomas
Ĉe alia aperas sur la haŭto	pustuloj *(puistjes)*: temas pri ...	erupcio *(huiduitslag)*
Ankoraŭ alia reagas	al poleno: temas pri ...	alergio al poleno
Rekoni malsanon ĉe	paciento laŭ ĝiaj simptomoj estas	diagnozi
La kuracisto	preskribas .../.../.../... .	medikamenton/ kuracilon/ drogon/ medicinaĵon
La paciento pagas	je la fino de la	konsultado
Oni ne kuracas	sole per	medikamentoj
Por ne damaĝi la stomakon,	oni preferu ... aŭ	supozitoriojn *zetpil*, injektojn
Injekton oni	faras per	injektilo *injectiespuit*
La kuracilo povas esti	adekvata/efika aŭ male... .	maladekvata *niet aangepast*, malefika *niet werkzaam*
Nuntempe oni ofte traktas	la malsanon per anti_,	antibiotikoj
Se la paciento ne povas	plu labori, la kuracisto donas al li	malsanateston *doktersattest*
Medicino, kiun la ordeno	de la medicinistoj ne agnoskas *(erkent)*, estas ... medicino.	alternativa

Ĉe la apotekisto

En la apoteko oni aĉetas	pi_, sir_, sup -, spec_" ktp.	pilolojn, siropojn, supozitoriojn, specialaĵojn ktp.
La apotekisto preparas	la specialaĵon laŭ la	preskribo

Tradukekzerco:

1 Wat heb je opgelopen? Je ziet er niet goed uit! 2 Ik voel me niet zo lekker. Het gaat maar maatigjes. Ik zit nogal in de lappenmand. 3 Ik heb geen ijzeren gestel. Ik sukkel met mijn gezondheid. 4 Ik geloof dat ik een ziekte onder de leden heb. Ik heb allerlei behandelingen ondergaan, maar er bestaat geen wondermiddel. 5 De patiënt maakt het goed; hij is aan de beterende hand. Hij is weer aardig opgeknapt. (naar Prisma Spreekwijzer Frans, p. 112). *(solvoj enfine!)*

4) Malsanulejo

Ĉia domo,	kie oni kuracas, estas	malsanulejo
Malsanulejo sen	profita celo estas	hospitalo
Alitipan malsanulejon	oni nomas	kliniko
Medicina kaj kirurgia kliniko,	en kiu oni kuracas diversajn malsanojn estas	polikliniko

Aliaj ĝeneralaj	vortoj estas	kuracejo, kuracdomo
Kiuj prizorgas la malsanulojn	en malsanulejo?	flegistinoj
Kion faras kirurgo?		Li operacias.
Kion faras la anestezisto?		Li anastezas.
La anestezo	povas esti ... aŭ	loka aŭ ĝenerala
Nutrado per plastaj	aŭ vitraj tuboj nomiĝas	nutrado per perfuzado
Ĉar la kostoj por la flegado	povas esti altaj, oni kreis la	socialan sanasekuron

5) Transplanti kaj grefti

Oni greftas	io_ sur iu_, sur io_	ion sur iun, sur ion
Ĉu jam eblas la	gr__ de la cerbo?	grefto
La organo, kiun	oni greftas, estas la	greftaĵo
Se la korpo ne toleras	la greftaĵon, ĝi el__gin.	elpelas
Pere de medikamento oni	kontraŭstaras la el__emon de la korpo.	elpelemon
La ricevinto neniam konas	la nomon de la don... .	doninto
Ekzistas merkato de	transplant_taj organoj.	transplantotaj
Iuj eĉ ŝteladas	organojn el	kadavroj
Oni jam malkovris iajn tiel	_ŝtel_ kadavrojn!	priŝtelitajn

Difino el PIV:

Kloni (tr) Estigi ĉelaron aŭ individuaron, kies ĉiuj ĉeloj aŭ individuoj estas genare identaj, ĉar devenantaj el la sama ĉelo aŭ individuo.

Klon(er)en. Een groep cellen of individuen scheppen, waarvan alle cellen of individuen genetisch (in hun genen) identiek zijn want afstammend uit dezelfde cel of hetzelfde individu.

Individuo ricevita per klonado = ?

klonaĵo, klonano, klonulo (PIV)

Ne konfuzu!
Kio estas ĉelo, celo, ŝelo, selo, gelo, ĝelo?

ĉelo *cel*, celo *doel*, ŝelo *schil*, *schors*, selo *zadel*, gelo *vorst*, ĝelo *gel*

Elektu la taŭgan vorton:

1. Kio estas la ... de la esperantista movado?
2. Danke al la ... ni povis glitkuri sur la rivero.
3. Akrobato rajdas sur sia ĉevalo sen ... .
4. En la kosmetika industrio oni ofte uzas ... .
5. Ĉu vi manĝas viajn terpomojn kun aŭ sen la ...?
6. La genoj partoprenas en la regado de la ... .

Solvoj. 1 celo; 2 gelo; 3 selo; 4 ĝelojn; 5 ŝelo; 6 ĉelo.

6) La ĝusta prepozicio

oni mezuras la temperaturon ... termometro	per
specialisto ... pulmoj	pri
febro ... 39°	de
39° ... febro	da
dolorigi ... si la piedon	al
mia reŭmatismo doloras ... min!	- (!)
suferi .../.../... soifo	de/je/ pro
suferi .../... la piedoj	je/pro
malsana ... amo	je
malsano ... gorĝo	de

ambaŭ suferas ... la saman malsanon[z]	- (!)
kiom .... pulsbatoj .... unu minuto?	da; en
havi pravan kaŭzon ... maltrankviligi	por/---
trakti iun ... antibiotikoj	per
malgranda tolereco ... antibiotik(aĵ)oj	al
mutuala societo ... helpo ... malsanuloj	pri; al
operacii iun ... apendicito	pri/je
nutrado ... perfuzado	per
malsana ... la stomako	je
malsaniĝi ... pneŭmoni(t)o	je
alergio ... poleno	al

Traduku:

Hoeveel polsslagen per minuut?
Allergisch zijn voor pollen.
Terecht reden hebben om ongerust te zijn.
De bloeddrukmeter doet het niet meer.
Antibiotika slecht verdragen. Een ziekenfonds.
Voeding per infuus (infusie).

Kiom da pulsbatoj en unu minuto?
Esti alergia al poleno.
Havi pravan kaŭzon (por) maltrankviligi.
La tensiometro ne plu funkcias.
Malbone toleri antibiotik(aĵ)oj. Mutuala societo (pri helpo al malsanuloj). Nutrado per perfuzado.

7) Interludo

Serĉu en la dua kolumno la vortojn, kiuj plej bone rilatas laŭsence al tiuj de la unua kolumno.

A

a apotekisto	1 ploro
b medikamento	2 alternativa
c adekvata	3 kuracilo
ĉ malsanulo	4 diagnozi
de ordeno	5 piloloj
f ne agnoskata	6 donu
g simptomoj	7 preskribo
ĝ ĝemo	8 efika
h recepto	9 medicinistoj
provizu	10 paciento

B

a benigna	1 bisturio
b infekti	2 kronika
c akuta	3 loka anastezo
ĉ tusi	4 terni *(niezen)*
d malvarmumo	5 rifuzo
e tensio	6 grefti
f kirurgo	7 maligna
g ĝenerala anastezo	8 bronkito
ĝ transplanti	9 kontaĝi
h elpelemo	10 premo

Solvoj A a5 b3 c8 ĉ10 d9 e2 f4 g1 ĝ7 h6 **B** a7 b9 c2 ĉ8 d4 e10 f1 g3 ĝ6 h5

8) Proverboj kaj esprimoj Zamenhofaj pri la temo

a) Sana menso	en sana korpo.	a) Latijn 'mens sana in corpore sano'
b) Por malsanulo forto,	por kokido la morto.	b) kokido: *kuiken*
c) Por longa malsano	kurac' estas vana.	c) kurac(ad)o *behandeling,* vana *vergeefs*
ĉ) Stari per unu piedo	en la tombo.	ĉ) één voet in het graf hebben
d) Staras la morto	jam en la korto.	d) korto *erf, binnenplaats.* De dood komt aankloppen.
e) Unu vundo	alian kuracas.	e) De ene wonde heelt de andere.
f) Ŝuldon tempo	ne kuracas.	f) Schuld verdwijnt niet met de tijd.
g) Taksi la sanon	ni lernas en malsano.	g) taksi *schatten, waarderen.*
ĝ) Plej danĝera malsano	estas manko de saĝo.	ĝ) saĝo *wijsheid*
h) De rigardo tro alta	malsaniĝas okulo.	h) Te hoog mikken schaadt het oog (en de betrokken persoon).
ĥ) Saĝa hundo	post la vundo.	ĥ) Door schade en schande wordt men wijs.

Ekzerco: a) Testu vin! Provu rediri la proverbojn kaŝante alterne unu kolumnon!

9) Gramatiko

Jen ekzerceto pri adjektivoj aŭ participoj uzitaj jen kiel adjektivo jen kiel predikativo de la rekta objekto. Pravigu la substrekitajn formojn serĉante la taŭgan klarigon en la dua kolumno!

a Li pentras la modelon <u>sidantan</u>
b Li pentras la modelon <u>sidante</u>
c Li pentras ambaŭ modelojn <u>sidantaj</u>.
ĉ Ni rigardas la <u>strangan</u> pentriston.
d Li pentras la modelon <u>sidontan</u>.
e Li pentras la modelon <u>strange</u>.
f Li preferas la penikojn (*penselen*) <u>larĝajn</u>.
g Li preferas la penikojn <u>larĝaj</u>.
ĝ Li pentras la modelon <u>sidanta</u>
h Ni rigardas la pentriston <u>stranga</u>.
ĥ Li pentras la modelon <u>starante</u>.
i Li pentras la modelon <u>starantan</u>.

1 Ni opinias, ke li estas stranga.
2 La modelo ne nepre sidas, sed sur la pentraĵo ŝi/li sidas.
3 Li preferas, ke la penikoj estu larĝaj.
4 La pentristo staras.
5 Eble temas pri unu aŭ pluraj modeloj, sed li pentras la modelon, kiu sidas = la sidantan modelon.
6 La pentristo estas stranga kaj ni rigardas lin.
7 La pentristo sidas.
8 En stranga maniero.
9 La modelo staras = la starantan modelon.
10 Li preferas la penikojn, kiuj estas larĝaj.
11 La modeloj ne nepre sidas, sed sur la pentraĵo ili sidas.
12 Eble temas pri unu aŭ pluraj modeloj, kaj li pentras nur la modelon, kiu estas sidonta, kiu tuj sidos (pentrarte tre malverŝajna okazo!)

10) Solvoj

Uitwerking van vertaaloefening.

1 Kio okazas (okazis) al vi? Vi ne aspektas sane! (Vi mienas kiel malsanulo). 2 Mi ne tre bone fartas. Mi malsanetas. Mi sentas min malforta. 3 Mi ne havas fortikan konstitucion. Mi malsanetadas. 4 Mi kredas, ke mi havas la ĝermon de iu malsano. Mi trapasis ĉiajn kuracadojn, sed ne ekzistas mirakla rimedo.
5 La paciento bone fartas; li estas resaniĝanta. Li konvaleskas. Li revigliĝas.

Solvoj gramatiko:

a5 b 7 c11 ĉ6 d12 e8 f10 g3 ĝ2 h1 ĥ4 i9

Vragen en/of opmerkingen uitsluitend en rechtstreeks aan de redacteur van de rubriek sturen: Emiel Van Damme, Albert -I- straat 44, B-1703 Schepdaal.

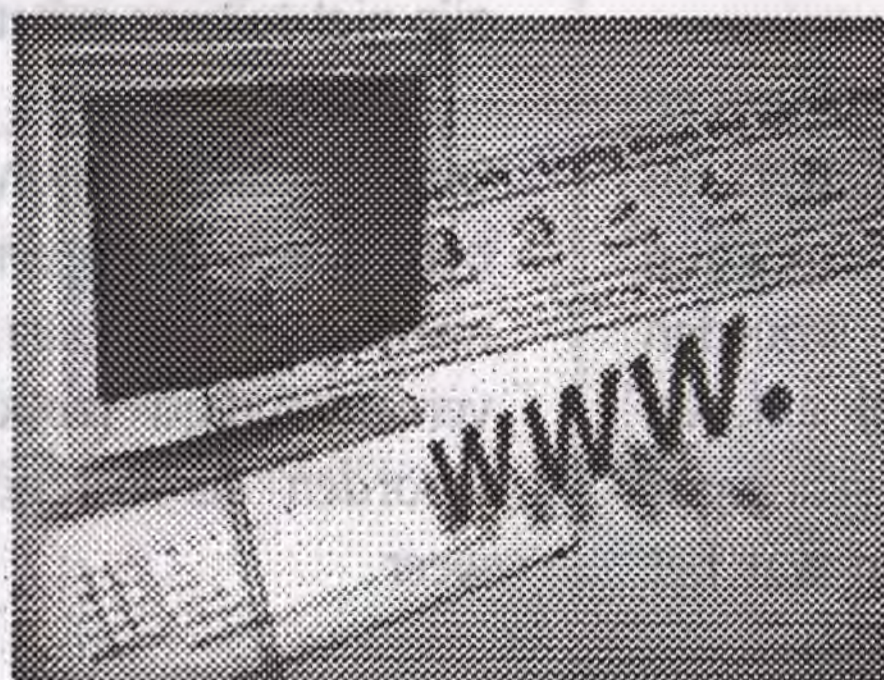
DE IRONIE VAN EEN AFKORTING

O, wee, wee, wee!

Zelfs de meeste mensen die niet vertrouwd zijn met computer en internet, weten stilletjes aan wel waar de letters www voor staan.

Oorspronkelijk zijn ze de afkorting voor het Engelse *World Wide Web*, maar het Nederlandse alternatief leent zich even goed als haar moeder: *Wereld Wijde Web*. Het Esperanto moet met Tut Tera Teksaĵo zijn heil zoeken in de letter T en moet ook afzien van de moderne doorkijkmode en zich iets preutser opstellen met dicht geweven stof.

Maar zowel het Esperanto als het Nederlands hebben een onbeschrijflijk voordeel tegenover het Engels. Met zijn TTT (uitspr. Tototo) halveert het Esperanto de lengte van zijn (gespoken) internetnaam; het Nederlands doet met *weeweewee* bijna even goed. Het vermindert de inspanning van vijf lettergrepen naar drie. Toch ook een flinke besparing.

Met het Engels zit het toch wel even anders: zij spreken *www* namelijk uit als *dobbel joe, dobbel joe, dobbel joe*. O ironie van een taal. Zelfs al staan we de Britten en Amerikanen welwillend toe de "bel" lettergreep als een zeepbel te laten wegspatten - en ze dus niet als lettergreep te tellen - dan nog blijkt hun afkorting zes lettergrepen te tellen, terwijl de oorsprong slechts drie lettergrepen telt. Hun afkorting is dus langer dan de volledige naam. Dat moet je kunnen.

Bij deze is dan ook meteen proefondervindelijk en wetenschappelijk bewezen dat het Engels alles behalve een efficiënte taal is. Het rendement voor haar gebruik in het internet is gevoelig kleiner dan dat van andere talen.

gvd

Het lidwoord 'het' en Esperanto

Bij de Nederlandse vertaling van *Esperanto ĝisdate* ("Esperanto actueel" zie Horizontaal 199, januari-februari 2003) werd ik geconfronteerd met het probleem van het gebruik van het bepaald lidwoord "het" vóór Esperanto. Sommigen gebruiken het nooit, anderen nu eens wél, dan weer niet. Er lijken ook verschillen te bestaan tussen het gebruik in Nederland en in Vlaanderen.

Is Esperanto trouwens een eigennaam en schrijf je het dus met een hoofdletter, of beschouw je esperanto als een gewoon zelfstandig naamwoord, zoals de woorden geheimtaal, gebarentaal, mensentaal e.d. en moet je het dus met een kleine letter schrijven? Dit heeft dan ook weer zijn gevolgen wat het al dan niet gebruik van het lidwoord betreft.

Om een antwoord te krijgen op al deze vragen, besloot ik Taaltelefoon(*) te raadplegen. Volgens de taalkundige van dienst moet Esperanto als een eigennaam beschouwd worden. Volgens haar weet niemand precies wanneer het lidwoord moet gebruikt worden.

Ik besloot dan maar eens te kijken wat Wolters' Algemene Nederlands Spraakkunst (ANS) editie 1987 (hopelijk niet achterhaald?) hierover te zeggen heeft.

Wolters maakt in tegenstelling tot TAALTELEFOON, wél onderscheid tussen Eigennamen (onderscheiden individuen van elkaar - pag. 120) en Talen (namen van talen zijn niet-telbare substantieven - pag. 126).

Gemakkelijkheidshalve geef ik de ANS-regels betreffende het gebruik van het lidwoord bij namen van talen schematisch en vereenvoudigd (zonder gebruik van moelijke woorden als categoriale constituenten e.d.) weer.

Dan Van Herpe

☆ http://taaltelefoon.vlaanderen.be
taaltelefoon@vlaanderen.be
Tel.: 078-15 20 25:
elke werkdag van 9 tot 12u en
elke schoolwoensdag van 14 tot 16u

HET ESPERANTO	ESPERANTO
Het betreft een **bepaalde hoeveelheid taalproductie**, een **bepaalde soort taal**.(*) *Het Esperanto dat hij spreekt*, is uitstekend. Mijn artikelen vallen altijd op door *het slechte Esperanto.* *Het Engels dat door dat genootschap*	Het betreft een **onbepaalde hoeveelheid taalproduktie**. We hebben de hele avond *Esperanto* gesproken Wat daar staat is *Esperanto*, geen *Engels*
Lijdend voorwerp bij veel werkwoorden. Sommige intellectuelen haten *het Esperanto.* Wij hebben *het Esperanto* onder de knie. Deze historicus bestudeert momenteel *het Esperanto.*	<u>Zeer ongebruikelijk</u> als **lijdend voorwerp** bij de werkwoorden: ***spreken, verstaan, begrijpen, lezen.*** Verstaat u *Esperanto* Ik kan *Esperanto* lezen, maar niet spreken
In een (stuk van een) zinsdeel met de voorzetsels **van** (= behorend tot) en **in** (met … als medium). De grammatica *van het Esperanto* is zeer eenvoudig Hoe zeg je dat *in het Esperanto?*	Als **van** en **in** in andere betekenissen gebruikt worden. Ik heb altijd meer *van Esperanto* gehouden dan *van Engels.* Op school was hij beter *in Esperanto* dan *in*
In combinatie met **vertalen in/uit.** Deze roman is *uit het* Hongaars *in het*	
Als namen van talen een **taal als zodanig**, het **taalsysteem** aanduiden, kan het met en zonder **het**. (idiomatisch) *Het Esperanto* is een plantaal *Het Esperanto* lijkt op *het* Spaans Ik vind *het Esperanto* makkelijker te verstaan	Als namen van talen een **taal als zodanig**, het **taalsysteem** aanduiden, kan het met en zonder **het**. (idiomatisch) *Esperanto* is een plantaal *Esperanto* lijkt op *Spaans* Ik vind *Esperanto* makkelijker te verstaan dan

* Een **bepaalde soort taal** kan ook met het <u>*onbepaald*</u> lidwoord **een** weergegeven worden.
Hij spreekt *een Engels* dat niemand verstaat
In Amerika wordt *een ander Engels* gesproken dan in Engeland

ENKELE TIPS OM TE BESPAREN

Ziehier enkele tips om te besparen in het dagelijks leven, waarbij je bovendien tegelijkertijd de Esperantobeweging kunt steunen.

1. Goedkoper telefoneren.

Ziehier hoeveel je kan besparen als je met United Telecom telefoneert ipv. Belgacom:

tot 32 % naar Belgacom-nummers
tot 13 % naar Proximus, Mobistar en Base
tot 79 % naar buitenlandse nummers

Enkele voorbeelden:
Voor een telefoontje van 10 minuten van Antwerpen naar Brussel, 's avonds, betaal je slechts 0,186 euro (dat is 25 % minder dan bij Belgacom).
Drie minuten telefoneren van België naar Nederland tijdens de piekuren zal slechts 0,2529 Euro kosten. Dit is 51% minder dan bij Belgacom!
De Vlaamse Esperantobond krijgt bovendien van United Telecom een premie voor elke klant die zij aanbrengt; dus zowel de leden als de VEB zelf kan erbij verdienen!

2. Goedkoper kopiëren

Ten tweede kan je voor fotokopies ook in het Esperantocenturm terecht. Bij handelaars betaal je soms tot 15 eurocenten per kopie, terwijl dit in het Esperantocentrum slechts 5 eurocenten zijn en vanaf 100 kopies slechts 4 eurocenten. (Wordt het kopieëren gedaan door een personeelslid, komen er 2 eurocenten per kopie bij.)

3. Goedkoper drukken

Voor grotere oplagen (vanaf 300 stuks) wordt drukken aanzienlijk goedkoper dan kopiëren. Dit geld zowel voor het drukken van persoonlijk werk als voor ledentijdschiften, folders en broshures van andere verenigingen waarin je actief bent.

4. Korting op Virusscanner
(Kaspersky™ Anti-Virus Personal, 1jaar, v. 4.0)

Prijs bij Kapersky: 48,53 EUR
(zie www.kapersky.com)

VEB-ledenprijs: 37,50 EUR.
Dit is een korting van bijna 23%!

(Zie ook advertentie op pagina 8.)

Voor al deze diensten kan je tijdens kantooruren terecht in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen. Tel.: 03/234.34.00.

Krekelsparen nu ook mogelijk bij Fortis

Een laatste manier om de VEB te steunen, die voor de Fortis-klanten totaal geen verschil uitmaakt, en dus zeker ook niets kost (behalve de moeite om het formulier in te vullen), is het laten omzetten van gewone Fortis-spaarrekeningen naar Krekelspaarrekeningen.

Het voordeel is dat Fortis zich ertoe verbindt je spaargeld niet te beleggen in bedrijven en/of organisaties die betrokken zijn bij wapenhandel, dierproeven, schending mensenrechten enzovoort.

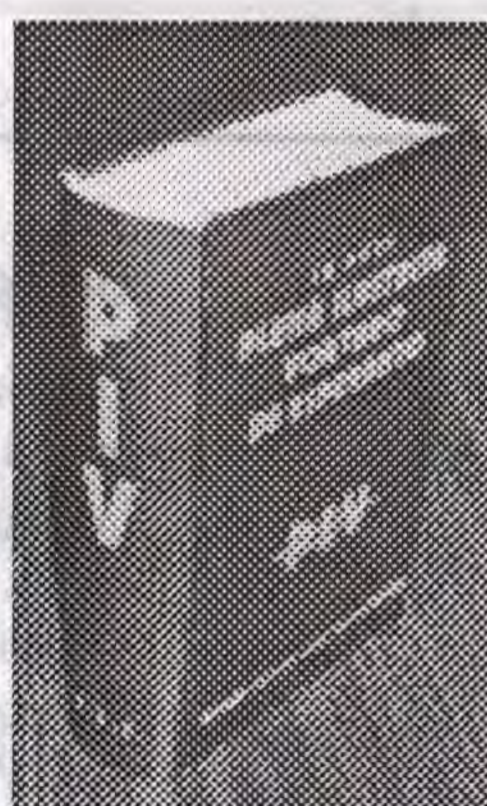
Daarenboven krijgt de VEB een vergoeding van Fortis voor alle Krekelspaarders.

Het Krekelsparen (van de vroegere ASKL) heeft van alle initiatieven om de VEB te steunen, tot nu toe het meeste opgebracht, namelijk 80% van de totale sponsoringsgelden en is dus zeker de moeite waard.
(Diegenen die vroeger bij ASLK reeds aan Krekelsparen deden, hoeven niets te doen; Fortis heeft dit automatisch voortgezet.)

BOEKEN-TOP 10 van het jaar 2002
(verkoop van 1 januari 2002 tot 31 december 2002)

❶	Brusela bubo	Willy Vandersteen
②	Nova plena ilustrita vortaro	Eldonis: SAT
❸	La ŝtona urbo	Anna Löwenstein
④	Tarokoj kaj epokoj	Chris Declerck
❺	Dis!	Sten Johanson
⑥	Subtekste	Paul Gubbins
❼	ABC gramatiko de Esperanto	de Vleminck/van Damme
⑧	Grammaire ABC d'Espéranto	de Vleminck/van Damme
❾	Leksikaj ekskursoj	de Vleminck/van Damme
⑩	Gramatika ABC-mempraktikilo	Emile Van Damme

❶

❷

❸

100 jaar Simenon

Op 13 februari was het honderd jaar geleden dat in Luik de schrijver Georges Simenon geboren werd. Naar aanleiding daarvan vinden verschillende evenementen plaats (zie www.simenon2003.be).

Simenon is vooral bekend door zijn boeken over commissaris Maigret, waarvan er verschillende zijn verfilmd. Twee van die boeken zijn ook in het Esperanto vertaald en zijn verkrijgbaar bij FEL: *Maigret hezitas* (7 EUR) en het net verschenen *Maigret kaj la maljuna damo* (12 EUR).

Esperantistoj tra la mondo pli kaj pli plendas pri trompoj, kiujn oni provas fari per Esperanto. Plenzorga, la prezidanto de UEA Corsetti nun avertas esperantistojn pro tio, ke rondiras trompaj mesaĝoj en tre bona Esperanto ŝajne subskribitaj de delegito de UEA.

"Tiu ekzistanta homo - vera delegito - tute ne rilatas al la mesaĝo. Simple oni prenis el la Jarlibro kaj la adreson de la alsendito kaj la nomon de la ŝajna sendinto," diras Corsetti.

Ĉefe anglalingvaj trompoj, kiuj venis tra la interreto, estas ofte tuj konstateblaj: anglalingve oni proponas al vi riĉiĝi per mono, kiu apartenis al antaŭa registaro au ministro. Tiu mono devas iri eksterlanden kaj specife tra via propra konto. Por faciligi la transpagon al vi, la trompistoj petas antaŭpagon de kelkaj miloj da usonaj dolaroj...

Ankaŭ la esperantistaj trompoj estas simplaj. "Oni petas delegiton pro la komuna esperantisteco provizi grandan kvanton da varoj sen antaŭa pago," klarigas Corsetti. "La trompoj povas ankaŭ alpreni aliajn formojn. Pro tio, mi rediras: estu prudentaj. Ne ekzistas alia ebleco".

Inĝ. Stanislav Mandrak, prezidanto de Pola Esperanto-Asocio el Gliwice, avertas pri trompopetoj el Pollando. "Jam kelkfoje persono, kiu logas en pola urbo Jaroslavo, skribis pri la helpo aceti inkojn por komputilo, kaj monhelpon por la orfejo, kie li instruas Esperanton. Ambaŭ petoj estas trompoj." Mandrak kolektas ĉiujn informojn – pri trompopetoj el Pollando – por sendi al la pola polico.

Kvankam Corsetti konsilas esti tre prudenta, li ankaŭ vidas bonan flankon de la Esperanto-trompoj: "Ni samtempe ĝoju, ĉar Esperanto atingis tian uzonivelon, ke ĝi estas uzata samrange kun aliaj naciaj lingvoj, kaj eĉ la angla, por provi trompi parolantojn de tiuj lingvoj".

dafydd

Ziehier de resultaten van een recent medisch onderzoek:

A) Japanners eten minder vet en hebben minder hartaanvallen dan Vlamingen en Nederlanders.

B) Hier tegenover staat dat Fransmannen vetter eten en ook minder hartaanvallen krijgen dan Vlamingen en Nederlanders.

C) Japanners drinken weinig rode wijn en hebben minder hartaanvallen dan Vlamingen en Nederlanders.

D) Fransmannen drinken enorm veel rode wijn en hebben evengoed minder hartaanvallen als Vlamingen en Nederlanders

E) Conclusie: Eet en drink wat je wilt, het is het Nederlands spreken dat dodelijk is.

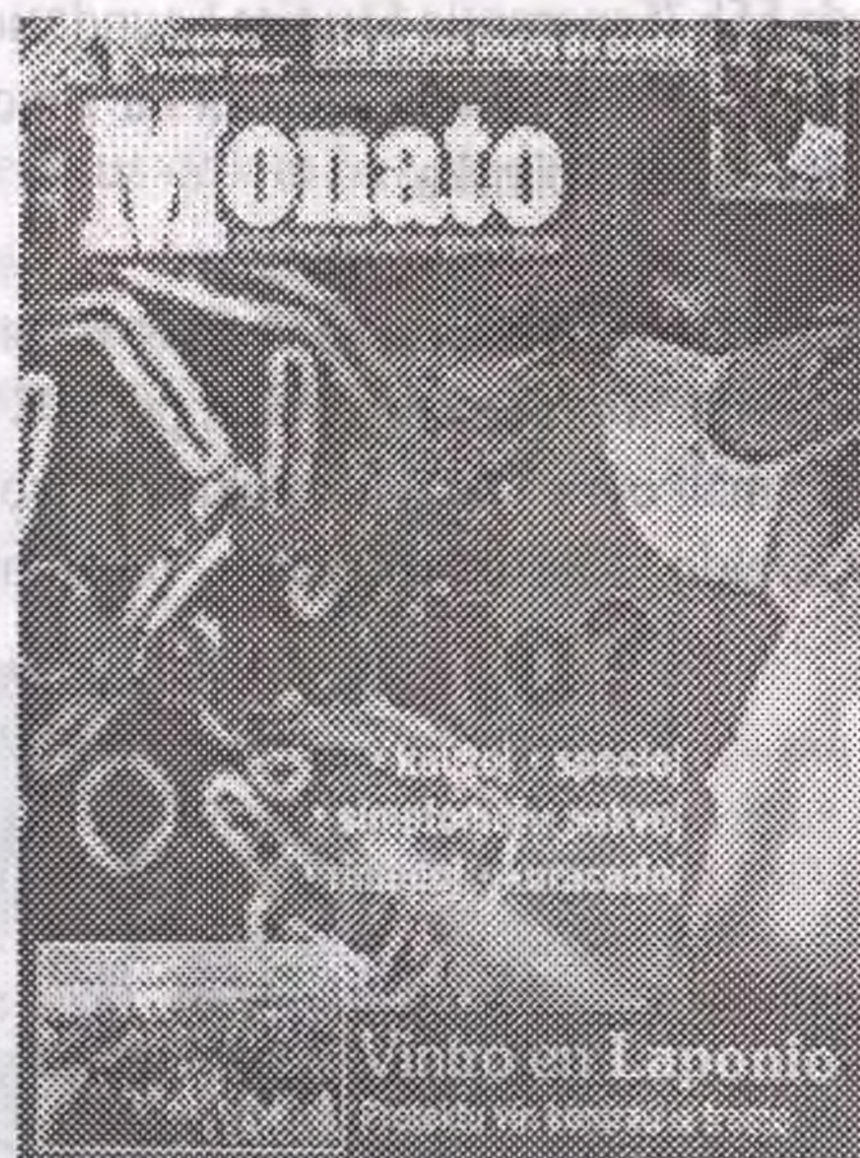
Aan de taalgrens...

Er moet een weg aangelegd worden, en dit wel juist op de taalgrens tussen Vlaanderen en Wallonië. Omdat een gedeelte juist op de taalgrens zal komen, nemen zowel de Vlamingen als de Walen deel aan de werken.

Bij het begin van de werken hebben de Walen reeds hun mobiele werkplaats ingericht, en mooi voorzien van een opschrift naast de deur: "Ici on parle Français." (Hier wordt Frans gesproken).

Als antwoord hierop, hingen de Vlamingen naast hun deur een bordje met als opschrift: "Hier wordt gewerkt."

(verteld door een Waalse Esperantist)

La Interlingvistikaj Studoj de UAM (Universitato Adam Mickiewicz en Poznan, Pollando) atingis gravan momenton fine de septembro, nome la unuaj gestudentoj finis siajn studojn kaj sukcese defendis sian diplomlaboraĵon.

Lenĉe Efremova el Makedonio prezentis la rolon de rido en la poemoj de Baghy, Andreas Emmeriĉ, prezidanto de Germana Esperanto-Asocio analizis la e-lingvan tradukon de "La Mastro de la Ringoj" de Tolkien kaj Peter Zilvar same el Germanio komparis la vortprovizon de kelkaj bazaj vortaroj esperantaj kaj etnolingvaj kaj el ili kunmetis vortliston por la proponata eŭropa lingvoatestilo.

Dum la sama semajno (23-27.09) 23 novaj gestudentoj komencis siajn studojn. La Interlingvistikaj studoj allogis interesitojn ne nur el Pollando kaj la ĉirkaŭantaj landoj (Germanio, Litovio, Rusio), sed ankaŭ el Aŭstrio, Belgio, Finnlando, Francio, Hungario, Italio, Kroatio, Svedio kaj eĉ el Irano. Ses el inter ili povis partopreni dank' al la stipendioj de ESF (Esperantic Studies Foundation) kaj unu dank' al la stipendio ofertita far s-ino Mila van der Horst-Kolinska.

La internacia studentaro ĝuis la prelegojn de internacia profesoraro. Kun prof. Wells (Britio) ili malkovris la sekretojn de sonoj. Prof. Geraldo Mattos (Brazilo, prezidanto de la Akademio de Esperanto) prezentis al ili originalan aliron al literaturo surbaze de la unua periodo, kun la kontribuo de la poetino Lidia Ligeza kaj de Tomasz Chmielik. D-ro Zbigniew Galor (el la surloka stabo) enkondukis la aŭskultantojn en la multkoloran e-kulturon kun la kontribuo de s-ino Zofia Banet-Fornalowa pri e-teatro kaj de Judit Schiller pri e-filmarto.

La partoprenantoj ekkonis kaj mem komparis la diversajn formojn de lingva kaj nelingva komunikado en interkultura kunteksto laŭ la instigo de d-ino Ilona Koutny, gvidanto de la Studoj. La interkomunikado daŭris vespere kaj semajnfine, kiam okazis la tradicia kultura renkontiĝo Arkones en Poznan. La kulturajn konojn kompletigis interalie la impresiga spektaklo de Jerzy Fornal (Aniaro) okaze de la 20-jara jubileo de lia unupersona e-teatro kaj muzika koncerto de Leszek Dobrowolski, Oĉjo Dadaev, Zuzanna Kornicka kaj de Mikaelo Bronŝtejn kun mielvino. Multaj aliaj prelegoj (pri Varankin, Dostojevskij, eŭropa identeco, alfabetoj de Eŭropo, tradukarto, e-vortaroj en la reto, ktp) kaj diskutoj amuzis la homojn. La kunordigo de la du aranĝoj pruviĝis ankaŭ ĉi-foje fruktodona.

Dr Ilona Koutny, membro de AdE, gvidanto de Interlingvistikaj Studoj, Lingvistika Instituto, Adam Mickiewicz Universitato
Miedzyĉodzka 5, PL-60-371 Poznan
E-poŝto: <ikoutny@amu.edu.pl>

Europese Commissie

Dat commissievoorzitter Prodi een wat slechte reputatie heeft, is voor een groot deel te wijten aan zijn onvoldoende kennis van het Engels. Als hij deze taal spreekt, gaan de nuances verloren. In zijn moedertaal daarentegen is hij een schitterend spreker. (Debat op BBC World Service, 15.12.2002)

Alleen wie Iers spreekt mag bouwen

Wie zich wil vestigen in het Iers sprekende deel van het graafschap Galway, zal moeten bewijzen dat hij of zij vloeiend Iers spreekt. De maatregel is bedoeld als bescherming van de landsdelen waar Iers nog wordt gesproken. (Het Volk, 9.12.2002)

Angst voor tweetaligheid in Brussel?

Waarom moet je in godsnaam een taalexamen afleggen om in het Franstalig onderwijs als Vlaming Nederlands te onderwijzen? En omgekeerd, als 'native speaker' Frans in het Nederlandstalig onderwijs? (Hugo Bousset, hoogleraar Nederlands, winnaar van de Dirk Martensprijs van de stad Aalst, Brussel deze Week, 19.12.2002)

Euroland

'Over 5 tot 15 jaar valt Euroland uiteen. De mensen spreken er verschillende talen en hebben verschillende culturen.' (Nobelprijswinnaar Milton Friedman, geciteerd in Der Spiegel, 1/2003)

Debat in Europees Jeugdparlement

Schröder: 'Ik had jammer genoeg nooit de kans om Frans te leren. Nu weet ik wat ik verzuimd heb.' Chirac: 'Onze cultuur zal geleidelijk verdwijnen als het Engels steeds meer greep krijgt op de wereld. Dat zou een enorme culturele achteruitgang zijn.' (uit het verslag van een debat, volgens www.spiegel.de, 23.1.2003).

Volapük

Volapük, in zekere zin de voorloper van Esperanto, heeft de reputatie verschrikkelijk moeilijk te zijn. Wie het eens wil bekijken (en Italiaans kent) kan terecht op http://members.xoom.virgilio.it/volapuk/. Daar is een Italiaans leerboek uit 1888 in beeldformaat (.gif) gepubliceerd. (ret-info)

ESPERANTO

Baltische landen

In 1939 waren er vergevorderde plannen om het Esperanto in te voeren voor de communicatie tussen Estland, Letland en Litouwen. Wegens de oorlog is het niet doorgegaan. (Algimantas Piliponis in een voordracht voor de Brusselse Esperantogroep, 27.11.2002)

Geheugentraining

Michael Kox (michael@lerni.info) heeft een programma om het geheugen aan te scherpen. Het kan o.m. handig zijn om woorden in het Esperanto of andere talen te onthouden. Zie http://www.lerni.info/. (ret-info)

Computers

De gedrukte versie van 'Komputika Leksikono' van Sergio Pokrovskij is al een tijdje uitverkocht. Een bijgewerkte, on-line versie is te vinden op http://joostje.komputilo.org/KompLeks/html/DEFAULT.html. (ret-info)

Voor Mac-gebruikers

In een vroeger nummer van dit tijdschrift (september-oktober 2002, p. 14) verscheen een artikel over Ek!, een hulpprogramma dat het mogelijk maakt probleemloos Esperanto-tekens te typen met Windows-tekstverwerkers. Ook aan Macintosh-gebruikers (OS X) wordt gedacht: Donald Broadribb, <sudakruco@sudakruco.org>, bezorgt aan geïnteresseerden een gelijkaardig Mac-programma, geschikt voor azerty- en querty-toetsenborden. (ret-info)

Braziliaanse cursus ook in het Nederlands

Reeds een tijdje is er van het internet gratis software af te halen om Esperanto te leren. Het gaat om een Braziliaanse programma, dat naar het Nederlands vertaald werd. Zie http://www.cursodeesperanto.com.br/nl/index.html.

Lernu!

Eind 2002 werden de projecten en hulpmiddelen om Esperanto te leren via internet gegroepeerd op www.lernu.net. Na 40 dagen heeft de site al 400 geregistreerde gebruikers. De informatie is beschikbaar in vele talen, maar nog niet in het Nederlands. Terloops: de Brusselse Esperantogroep constateert dat zijn nieuwe leden personen zijn die Esperanto zelfstandig geleerd hebben via een internetcursus. (ret-info)

De gegevens over de clubprogramma's moeten op de redactie toekomen vóór de 1ste van elke even maand. Laat-tijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden op de INFO-pagina opgeslagen, zodat men via het internet het juiste programma kan opvragen. De publicatie van redactionele teksten is gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen of bekijke men de colofon.

ANTWERPEN – La Verda Stelo

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Iedereen is welkom.

7 maart: Behendigheidsspelen in het Esperanto. Bernard Regis Larue legt enkele nieuwe spelen uit. Nadien praktijk in groepjes.

14 maart: Atilio Orellano Rojas (AR) vertelt over zijn ervaringen in Brunei (Noord Borneo)

21 maart: Quiz over geluidsfragmenten van Esperantoradioprogramma's gecapteerd via Internet - Eddy Van den Bosch

28 maart: Myriam Van der Steen: Egypte; met video

4 april: Cor Willems: de Blues van Bessie Smith, Robert Johnson en Charley Patton

11 april:FAMILIEAVOND: we verwachten vnl. families met kinderen. Lode Van de Velde vertelt over de Saxofoon en zorgt voor een aantal meezingertjes voor kinderen

18 april: Conversatieavond. Mogelijk krijgen we bezoek van Gbeglo Koffi uit Togo

25 april: Voordracht: "De Kroeg" door Jan Bovendeerd

2 mei: Eddy Van den Bosch:Hoe zag de wereld er 40 jaar geleden uit. Met feiten, dia's en muziek.

9 mei: Chris Declerck: Inleiding tot Literatuur-wetenschap en Beschouwingen over zijn boek Tarokoj kaj Epokoj. De spreker verwacht vooral reacties van diegenen, die het boek gelezen hebben.

25 mei: Familie-daguitstap naar het provinciaal domein Puyenbroeck in Wachtebeke met wandeling en fietszoektocht. Details elders in dit blad

Meer details over het programma kan je vinden op de web-pagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Of telefonisch via 03 234 34 00.

BRUGGE – Paco kaj Justeco

Indien niet anders vermeld, hebben onze bijeenkomsten plaats in Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. Bijeenkomst: 2de donderdag van de maand vanaf 19.30 u. Speciale bijeenkomsten worden afzonderlijk aangekondigd. Inlichtingen: dhr. G. Maertens, tel.: 050 35 49 35.

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo

Wie een beeld van de mogelijkheden van het Esperanto wil krijgen, kan eens een kijkje komen nemen. Hier komen immers Esperantosprekers van tien verschillende moedertalen samen, en er wordt louter Esperanto gesproken om niemand uit te sluiten. (Uitgezonderd tegenover geïnteresseerden uiteraard.)

Elke week op woensdag samenkomst van 18.30 tot 20.00 uur. Eerste bijeenkomst van het nieuwe jaar: woensdag 8 januari.

Om per e-post op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten van de Brusselse groep, stuur je een leeg berichtje naar: esperanto-en-bruselo-subscribe@yahoogroups.com.

Info: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14.

GENT – La Progreso

Vrijdag 28 februari: Arie en Marlène Bouman vertellen over hun reis naar Brazilië en hun belevenissen op het Esperanto-congres.

Vrijdag 28 maart: uitzonderlijk geen clubavond wegens deelname aan de EDUCA-beurs

Vrijdag 25 april: Stefaan Cottenier legt het verschil uit tussen wetenschap en non-wetenschap; met discussiemogelijkheid.

Zaterdag 10 mei: traditionele wandelzoektocht door Gent. Vertrek 14 uur vanuit het Vredeshuis, Sint-Margrietstraat. Broodjesbuffet om 18u30.

De clubavonden starten om 20 uur.

Clublokaal: "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. 09 230 16 77 of 09 221 10 02. Voor actuele informatie over ons programma kan je terecht op onze webpagina: www.esperanto.be/gent.

HASSELT – Esperanto-klubo Hasselt

Elke 1ste en 3de dinsdag van de maand Esperanto-conversatie van 20 tot 22u. in het CC van Hasselt. De eerste vergadering is er een programma, de tweede een cursus "Spreken in Esperanto". Het programma werd nog niet vastgelegd. Inlichtingen: Marcel Aerts, tel.: 011 72 00 75.

KALMTHOUT – La Erikejo

Bijeenkomst de 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout.

Info: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.

KAPELLE – Esperanto-Grupo "Meza Zelando"

Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo

Zondagnamiddag 23 maart: Bezoek aan onze vrienden van Lille-Villeneuve d'Ascq. Wij bezoeken er het 'Musée du Terroir'.

Zondag 27 april: Deelname aan Vlaamse Ardennendag, georganiseerd door La Konkordo.

Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30.

Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen wanneer er een verandering van locatie is.

De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: 056 20 07 96. Clubavonden vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in CC Oude Dekenij, Sint-Maartenskerkhof, 8500 Kortrijk.

LEUVEN - Esperanto 3000

Onze activiteiten gaan steeds door in het CC Romaanse Poort, Brusselsestraat 63 te Leuven.

De gevorderden sleutelen wat aan hun esperantokennis op de eerste en derde woensdag van de maand (20.00u. tot 22.00u.).

De tweede woensdag organiseren we in Leuven onze Vespero 3000 (20.00u.-22.00u.), een voordrachtenreeks in het Esperanto over heel uiteenlopende onderwerpen.
12 maart : Cassini - huyghens : onbemande ruimtesonde naar Saturnus (Bernard-Régis Larue)

De derde woensdag ligt het initiatief eerder bij de cursisten. Er wordt dan gediscussieerd over een onderwerp dat aangebracht wordt door een van de cursisten.

Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven. Voor de meest recente informatie over ons programma kan je steeds terecht op onze webpagina: www.esperanto.be/esperanto3000.

LONDERZEEL

Cursus voor beginners elke dinsdag 14-16u, en voor gevorderden elke donderdag van 20-22u. in Hof ter Winkelen.
Informatie en contact: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. of: J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.

NOLIMES : (http://go.to/nolimes)
Nord-Limburga Esperanto-Societo
(met zetel in PEER)

NOLIMES vergadert elke eerste donderdag van de maand van 20 tot 22u in Cultureel Centrum "'t Poorthuis", Zuidervest te Peer.

De elementaire cursus wordt gegeven op de overige onderdagen van de maand, zelfde plaats en tijd, door Henri Schutters.
Iedere woensdag voormiddag van 10 tot 12 u leidt ook Julia Kelchtermans een elementaire cursus Esperanto in het kader van de stedelijke taalateliers. (Wegens plaatsgebrek kan de cursus voor

gevorderden dit jaar helaas niet doorgaan.)

OOSTENDE – La Konko
Inlichtingen bij Marc Cuffez, tel. 0486 36 23 65 of bij Else Huisseune, tel.: 059 43 30 58. E-post: la.konko@tijd.be

Conversatieavond: 1e en 3e maandag van 19 tot 21u.
Cursus van de eerstejaars: donderdag 14 tot 16u.

Inhuldiging van de "Esperantolaan" waarschijnlijk in juni met feest in het kader van 25 jaar FEL.

La Konketoj
Elke maan- dins- en donderdag van 13u tot 13u30 en woensdag van 18 tot 19u in het Esperantolokaal. Info: Els Huisseune tel 059 43 30 58.

TIENEN – La Hirundo
Alle vaste activiteiten van de club vinden plaats in de Donystraat 8 te 3300 Tienen. Laatste maandag van de maand is er clubavond (Vespero); Voor info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel.: 016 81 52 46 – Fax: 016 81 10 96.

Esperantocursus: elke dinsdag van het schooljaar 18-21u, De NOBEL (PISO), Alexianenweg 2, Tienen.
Alle andere activiteiten: F.O.S. 214, Donystraat 8, Tienen

TURNHOUT
Cursus voor gevorderden op dinsdag 9-11u. Dinamo/ Warande, Congoplein 1, Turnhout.

ROTTERDAM – Merkurio
Samenkomst de 1ste en 3de woensdag – uitgezonderd in juli en augustus – om 19.45 u. in het Centra Oficejo, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam.

Dankletero al la membraro de FEL

Estimataj gesamideanoj,

Nun kuŝas en mia domo grandaj skatoloj plenaj je diversaj aĵoj: vestaĵoj, ludiloj, aparatoj, ktp. Ĉion sendis al mi Agnes GEELEN, al kiu ĉiuj el vi disponigis parton de la tuto.

Mi ŝatus per tiu ĉi mesaĝo danki vin pro viaj donacoj. Mi provos distribui ilin al meritplenaj Esperantistoj kaj eĉ vendi parton por havigi monon al la afrika agado de UEA. Jen do kiel vi kontribuas al la progresigo de la movado en Afriko.

Tutkoran dankon !
Gbeglo Koffi.

La Verda Stelo nodigt iedereen uit op haar:

daguitstap

in het Provinciaal Domein Puyenbroeck
te Wachtebeke (adres Puyenbrug 1A; 9185 Wachtebeke

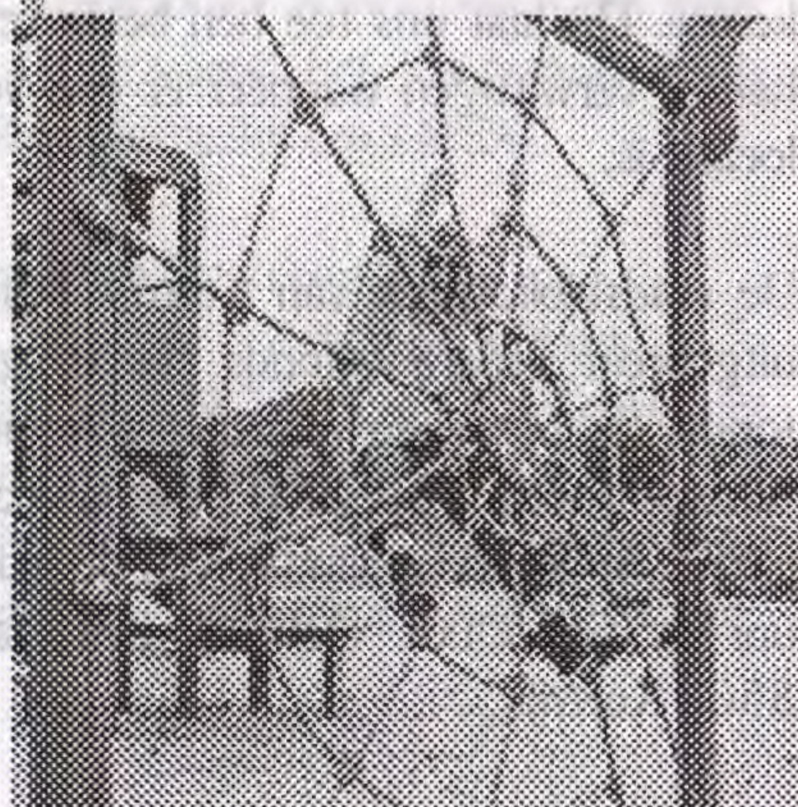
Zondag 25 mei 2003

Bijeenkomst tussen 10.00 u en 10.30 u

10.30: wandeling
12.00: middageten. (Zelfbediening of eigen picnic.)
13.00: fietsrally (tot 15.00u)
Fietsen kunnen ter plaatse gehuurd worden.
15.30 u: prijsuitrijking van fietsrally
16.00 u: einde.

De toegang tot het domein is gratis. We vragen wel inschrijvingsgeld voor de organisatiekosten: EUR 1.50 voor wie vooraf inschrijft en betaalt, EUR 2.00 voor inschrijvingen ter plaatse. Inschrijvingen bij Eddy Van den Bosch: eddyvdbosch@belgacom.net of tel.: 03/744.00.48.

ALKMAAR Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (072) 571 79 18.

ALMELO G.C.A.M. Dercks, Molenstraat 20, NL-7607 AL Almelo, tel.: (0546) 819403.

ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00.

BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel.: 050 35 49 35. E-post: gmae@xs4all.be

BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, B-1640 St.-Genesius- Rode, tel.: 02 358 42 14.

DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77. — (TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47. E-post: g.vdhorst@hccnet.nl.

DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Kruiszwin, 1205, NL-1788 LE Den Helder.

DEURNE (TANEF) Jakvo Schram, tel 03-237 86 02, pagadoro@skynet.be.

DEVENTER *Esperanto-kring Oost-Veluwe*, p/a Anneke Schouten-Buys, Dintel 20, NL 7333 MC Apeldoorn, tel. (055) 533 29 23, E-post: abuys@wxs.nl

EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.

ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.

GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.

GRONINGEN Esperantocentrum, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen. tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88 — *Esperanto-Nederland* C. van Manderstraat 1, 1964 RS Heemskerk. Tel.: 00 31 25 124 61 59. E-post: vaganto@casema.net.

HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.

HASSELT A. Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: 011 72.60.65. E-post: albert.claesen@pandora.be. – Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: 011 72 00 75. E-post: marcel.aerts1@pandora.be.

HEEMSKERK: A.J. Verwoerd, Luxemburglaan 545, NL-1966 MJ Heemskerk, tel.: 0251 23 16 67.

HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.

'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.

HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.

KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.

KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 61 48 34.

KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30 E-post: piet.glorieux@ping.be — Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.

LEUVEN *Esperanto 3000* R. Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: r.goris@planetinternet.be

LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.

MIDDELBURG zie KAPELLE

OOSTENDE *La Konko* Els Huisseune, Stuiverstraat 35, 8400 Oostende. Tel. 059/433058, E-post: la.konko@tijd.com.

PEER H. Schutters, Panhovenstraat 10, B-3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be

ROESELARE zie KORTRIJK

ROTTERDAM J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01. — Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.

TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.

TIELT zie KORTRIJK

TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46. Zie ook: www.lahirundo.yucom.be

TURNHOUT Dan Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+ fax: 014 45 13 29. E-post: dan.vanherpe@pandora.be

VOORBURG *Esperantogroep Voorburg*, M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel. + fax: (070) 38635 29; E-post: erasmusz@worldonline.nl.

WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando*, Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.

ZAANDAM *Esperantocentrum* PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33. E-post: esperanto@esperanto.be. Internet: www.esperanto.be

Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00 E-post: lodchjo@yahoo.com.

Esperanto-Nederland p/a Ronald Bijtenhoorn, Carel van Manderstraat 1, NL-1964 RS Heemskerk, Nederland. Tel.: 00 31 25 124 61 59 – Fax: 00 31 20 866 64 64. E-post: vaganto@casema.net.

Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/ Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44. E-post: uea@inter.nl.net.

Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: 09 227 48 41. Zie ook: www.lahirundo.yucom.be

Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13. E-post: mardelforge@busmail.net.

Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel. + fax: 059 50 18 25.

Bestuursleden van FEL (functies nader te bepalen)

Frans Croon (Voorzitter), Laarstraat 56, 1910 Kampenhout, Tel.: 016/65.59.44, e-post: frans.croon@kampenhout.be

Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 9a, 8400 Oostende, Tel. 059/70.29.14; e-post: flory@witdoeckt.be

Lode Van de Velde, Klapdorp 53, 2000 Antwerpen, Tel.: 0486.47.83.45; e-post: lodchjo@yahoo.be

Agnes Geelen, Oudedonklaan 20, 2100 Deurne, e-post: agnes@esperanto.be

Walter Vandenkieboom, Wittenonnenstraat 9a, 8400 Oostende, Tel. 059/70.29.14; e-post: flory@witdoeckt.be

Rob Ebenau, Mansionstraat 20, 2990 Wuustwezel, Tel.: 03/633.15.35.

Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056/20.07.96.

Horizontaal

Tweemaandelijks tijdschrift
over alternatieve communicatie en Esperanto

34ste jaargang 2003/2 (200)
maart - april

ISSN 0772-540 X
Afgiftekantoor Antwerpen X
Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen

